

伤寒论条文大字注音版

(深圳岐黄中医学堂校对注音)

版权没有 欢迎传播

biàntài yángbìngmài zhèngbìngzhì shàng
辨太阳病脉证并治 (上)

tàiyángzhī wéibìng mài fú tóuxiàngjiàngtòng ér wù hán
1、太阳之为病，脉浮，头项强痛而恶寒。

tàiyángbìng fā rè hànchū wù fēng mài huǎnzhě míngwéi zhōngfēng
2、太阳病，发热，汗出，恶风，脉缓者，名为中风。

tàiyángbìng huò yǐ fā rè huò wèi fā rè bì wù hán tǐ tòng ǒu nì
3、太阳病，或已发热，或未发热，必恶寒，体痛，呕逆，

mài yīnyáng jù jǐnzhě míngwéi shānghán
脉阴阳俱紧者，名为伤寒。

shānghán yī rì tàiyángshòuzhī mài ruò jìngzhě wéi bù chuán pō yù tǔ ruò
4、伤寒一日，太阳受之，脉若静者为不传；颇欲吐，若

zào fán mài shuò jí zhě wéi chuán yě
躁烦，脉数急者，为传也。

shānghán èr sān rì yángmíng shàoyángzhèng bù jiànzhě wéi bù chuán yě
5、伤寒二三日，阳明、少阳证不见者，为不传也。

tàiyángbìng fā rè ér kě bù wù hánzhě wéi wēnbìng ruò fā hàn yǐ shēn
6、太阳病，发热而渴，不恶寒者，为温病。若发汗已，身

zhuó rè zhě míngfēngwēn fēngwēn wéibìng mài yīnyáng jù fú zì hànchū shēnzhòng
灼热者，名风温。风温为病，脉阴阳俱浮，自汗出，身重，

duō miánshuì bí xī bì hān yǔ yán nán chū ruò bèi xià zhě xiǎobiàn bù lì zhí
多眠睡，鼻息必鼾，语言难出。若被下者，小便不利，直

shì shī sōu ruò bèi huǒ zhě wēi fā huáng sè jù zé rú jīngxián shí chì zòng ruò
视失溲；若被火者，微发黄色，剧则如惊痫，时痲痲，若

huǒ xūn zhī yī nì shàngyǐn rì zài nì cù mìng qī
火熏之。一逆尚引日，再逆促命期。

bìngyǒu fā rè wù hánzhě fā yú yáng yě wú rè wù hánzhě fā yú yīn yě
7、病有发热恶寒者，发于阳也；无热恶寒者，发于阴也。

fā yú yáng qī rì yù fā yú yīn liù rì yù yǐ yángshù qī yīnshù liù gù yě
发于阳，七日愈；发于阴，六日愈。以阳数七、阴数六故也。

tàiyángbìng tóutòngzhì qī rì yǐ shàng zì yù zhě yǐ xíng qí jīngjìn gù yě
8、太阳病，头痛至七日以上自愈者，以行其经尽故也。

ruò yù zuò zài jīngzhě zhēn zú yángmíng shǐ jīng bù chuán zé yù
若欲作再经者，针足阳明，使经不传则愈。

tàiyángbìng yù jiěshí cóng sì zhì wèi shàng
9、太阳病欲解时，从巳至未上。

fēngjiā biǎojiě ér bù liǎoliǎozhě shí èr rì yù
10、风家，表解而不了了者，十二日愈。

bìngrénshēn dà rè fǎn yù dé yī zhě rè zài pí fū hán zài gú suǐ yě shēn
11、病人身大热，反欲得衣者，热在皮肤，寒在骨髓也；身
dà hán fǎn bù yù jìn yī zhě hán zài pí fū rè zài gú suǐ yě
大寒，反不欲近衣者，寒在皮肤，热在骨髓也。

tàiyángzhòngfēng yáng fú ér yīn ruò yáng fú zhě rè zì fā yīn ruò zhě hàn zì
12、太阳中风，阳浮而阴弱。阳浮者热自发，阴弱者汗自
chū sè sè wù hán xī xī wù fēng xī xī fā rè bí mínggān ǒu zhě guì zhī tāng
出。啻啻恶寒，淅淅恶风，翕翕发热，鼻鸣干呕者，桂枝汤
zhǔ zhī
主之。

tàiyángbìng tóutòng fā rè hàn chū wù fēng guì zhī tāngzhǔ zhī
13、太阳病，头痛，发热，汗出，恶风，桂枝汤主之。

tàiyángbìng xiàngbèi jiàngshu shu fǎn hàn chū wù fēngzhě guì zhī jiā gē gēn
14、太阳病，项背强几几，反汗出恶风者，桂枝加葛根
tāngzhǔ zhī
汤主之。

tàiyángbìng xiàzhī hòu qí qì shàngchōngzhě kě yǔ guì zhī tāng fāngyòng
15、太阳病，下之后，其气上冲者，可与桂枝汤。方用
qián fǎ ruò bù shàngchōngzhě bù dé yǔ zhī
前法。若不上冲者，不得与之。

tàiyángbìngsānrì yǐ fā hàn ruò tù ruò xià ruò wēnzhēn réng bù jiě
16、太阳病三日，已发汗，若吐、若下、若温针，仍不解

zhě cǐ wéihuàibìng guì zhī bù zhōng yǔ zhī yě guān qí mài zhèng zhī fàn hé nì
者，此为坏病，桂枝不中与之也。观其脉证，知犯何逆，

suí zhèngzhì zhī guì zhī běnwèi jiě jī ruò qí rén mài fú jǐn fā rè hán bù chū
随证治之。桂枝本为解肌，若其人脉浮紧，发热，汗不出

zhě bù kě yǔ zhī yě cháng xū zhì cǐ wù lìng wù yě
者，不可与之也。常须识此，勿令误也。

ruò jiǔ kè bìng bù kě yǔ guì zhī tāng dé zhī zé ǒu yǐ jiǔ kè bù xǐ gān gù
17、若酒客病，不可与桂枝汤，得之则呕，以酒客不喜甘故
也。

chuǎnjiā zuò guì zhī tāng jiā hòu pò xìng zǐ jiā
18、喘家，作桂枝汤，加厚朴杏子佳。

fán fú guì zhī tāng tù zhě qí hòu bì tù nóng xuè yě
19、凡服桂枝汤吐者，其后必吐脓血也。

tàiyángbìng fā hàn suì lòu bù zhǐ qí rén wù fēng xiǎobiànnán sì zhī
20、太阳病，发汗，遂漏不止，其人恶风，小便难，四肢

wēi jí nán yǐ qū shēnzhě guì zhī jiā fù zǐ tāngzhǔ zhī
微急，难以屈伸者，桂枝加附子汤主之。

tàiyángbìng xià zhī hòu mài cù xiōngmǎnzhě guì zhī qù sháoyao tāngzhǔ zhī
21、太阳病，下之后，脉促胸满者，桂枝去芍药汤主之。

ruò wēi hán zhě guì zhī qù sháoyao jiā fù zǐ tāngzhǔ zhī
22、若微寒者，桂枝去芍药加附子汤主之。

tàiyángbìng dé zhī bā jiǔ rì rú nùèzhuàng fā rè wù hán rè duō hán shǎo
23、太阳病，得之八九日，如疟状，发热恶寒，热多寒少，

qí rén bù ǒu qīngbiàn yù zì kě yī rì èr sān dù fā mài wēi huǎnzhě wéi yù
其人不呕，清便欲自可，一日二三度发。脉微缓者，为欲

yù yě mài wēi ér wù hán zhě cǐ yīnyáng jù xū bù kě gèng fā hàn gèng xià
愈也；脉微而恶寒者，此阴阳俱虚，不可更发汗、更下、

gèng tù yě miàn sè fǎnyǒu rè sè zhě wèi yù jiě yě yǐ qí bù néng dé xiǎohàn chū
更吐也；面色反有热色者，未欲解也，以其不能得小汗出，

shēn bì yǎng yí guì zhī má huáng gè bàn tāng

身必痒，宜桂枝麻黄各半汤。

tàiyángbìng chū fú guì zhī tāng fǎn fán bù jiě zhě xiān cì fēng chí fēng fǔ

24、太阳病，初服桂枝汤，反烦不解者，先刺风池、风府，

què yǔ guì zhī tāng zé yù

却与桂枝汤则愈。

fú guì zhī tāng dà hàn chū mài hóng dà zhě yǔ guì zhī tāng rú qián fǎ ruò

25、服桂枝汤，大汗出，脉洪大者，与桂枝汤如前法。若

xíng sì nüè yī rì zài fā zhě hàn chū bì jiě yí guì zhī èr má huáng yī tāng

形似疟，一日再发者，汗出必解，宜桂枝二麻黄一汤。

fú guì zhī tāng dà hàn chū hòu dà fán kě bù jiě mài hóng dà zhě bái hǔ jiā rén

26、服桂枝汤大汗出后，大烦渴不解，脉洪大者，白虎加人

shēntāng zhǔ zhī

参汤主之。

tàiyángbìng fā rè wù hán rè duō hán shǎo mài wēi ruò zhě cǐ wú yáng yě

27、太阳病，发热恶寒，热多寒少，脉微弱者，此无阳也，

bù kě fā hàn yí guì zhī èr yuè bì yī tāng

不可发汗，宜桂枝二越婢一汤。

fú guì zhī tāng huò xià zhī réng tóu xiàng jiàng tòng xī xī fā rè wú hàn

28、服桂枝汤，或下之，仍头项强痛，翕翕发热，无汗，

xīn xià mǎn wēi tòng xiǎo biàn bù lì zhě guì zhī qù guì jiā fú líng bái zhú tāng zhǔ zhī

心下满，微痛，小便不利者，桂枝去桂加茯苓白术汤主之。

shāng hán mài fú zì hàn chū xiǎo biàn shuò xīn fán wēi wù hán jiǎo luán

29、伤寒脉浮，自汗出，小便数，心烦，微恶寒，脚挛

jí fǎn yǔ guì zhī yù gōng qí biǎo cǐ wù yě dé zhī biàn jué yān zhōng gān fán

急。反与桂枝欲攻其表，此误也。得之便厥，咽中干，烦

zào tù nì zhě zuò gān cǎo gān jiāng tāng yǔ zhī yǐ fù qí yáng ruò jué yù zú wēn zhě

躁吐逆者，作甘草干姜汤与之，以复其阳；若厥愈足温者，

gēng zuò sháo yao gān cǎo tāng yǔ zhī qí jiǎo jí shēn ruò wèi qì bù hé zhān yǔ zhě

更作芍药甘草汤与之，其脚即伸。若胃气不和，谵语者，

shǎo yǔ tiáo wèi chéng qì tāng ruò chóng fā hàn fù jiā shāo zhēn zhě sì nì tāng zhǔ zhī

少与调胃承气汤；若重发汗，复加烧针者，四逆汤主之。

wèn yuē zhèngxiàngyángdàn àn fǎ zhì zhī ér zēng jù jué nì yānzhōnggān
30、问曰：证象阳旦，按法治之而增剧，厥逆，咽中干，
liǎngjìng jū jí ér zhān yǔ shī yuē yán yè bànshǒu zú dāngwēn liǎngjiǎodāngshēn
两胫拘急而谵语。师曰：言夜半手足当温，两脚当伸，
hòu rú shī yán hé yǐ zhī cǐ dá yuē cùn kǒu mài fú ér dà fú wéi fēng dà wéi
后如师言，何以知此？答曰：寸口脉浮而大，浮为风，大为
xū fēng zé shēngwēi rè xū zé liǎngjìngluán bìng xíng xiàngguì zhī yīn jiā fù
虚，风则生微热，虚则两胫挛，病形象桂枝，因加附
zǐ cān qí jiān zēngguì lìng hàn chū fù zǐ wēn jīng wáng yáng gù yě jué nì yān
子参其间，增桂令汗出，附子温经，亡阳故也。厥逆，咽
zhōng gān fán zào yáng míng nèi jié zhān yǔ fán luàn gèng yǐn gān cǎo gān jiāng tāng
中干，烦躁，阳明内结，谵语烦乱，更饮甘草干姜汤，
yè bàn yáng qì huán liǎng zú dāng rè jìng shàng wēi jū jí chóng yǔ sháo yao gān cǎo
夜半阳气还，两足当热，胫尚微拘急，重与芍药甘草
tāng ěr nǎi jìng shēn yǐ chéng qì tāng wēi táng zé zhǐ qí zhān yǔ gù zhī bìng kě
汤，尔乃胫伸，以承气汤微溲，则止其谵语，故知病可
yù
愈。

biàntài yáng bìng mài zhèng bìng zhì zhōng
辨太阳病脉证并治（中）

- tài yáng bìng xiàng bèi jiàng shu shu wú hàn wù fēng gě gēn tāng zhǔ zhī
31、太阳病，项背强几几，无汗恶风，葛根汤主之。
- tài yáng yǔ yáng míng hé bìng zhě bì zì xià lì gě gēn tāng zhǔ zhī
32、太阳与阳明合病者，必自下利，葛根汤主之。
- tài yáng yǔ yáng míng hé bìng bù xià lì dàn ǒu zhě gě gēn jiā bàn xià tāng zhǔ zhī
33、太阳与阳明合病，不下利但呕者，葛根加半夏汤主之。
- tài yáng bìng guì zhī zhèng yī fǎn xià zhī lì suì bù zhǐ mài cù zhě biǎo
34、太阳病，桂枝证，医反下之，利遂不止。脉促者，表
wèi jiě yě chuǎn ér hàn chū zhě gě gēn huáng qín huáng lián tāng zhǔ zhī
未解也；喘而汗出者，葛根黄芩黄连汤主之。
- tài yáng bìng tóu tòng fā rè shēn téng yāo tòng gǔ jié téng tòng wù fēng
35、太阳病，头痛发热，身疼腰痛，骨节疼痛，恶风，

wú hàn ér chuǎnzhě má huángtāngzhǔ zhī
无汗而喘者，麻黄汤主之。

tàiyáng yǔ yángmíng hé bìng chuǎn ér xiōngmǎnzhě bù kě xià yí má huángtāng
36、太阳与阳明合病，喘而胸满者，不可下，宜麻黄汤。

tàiyángbìng shí rì yǐ qù mài fú xì ér shì wò zhě wài yǐ jiě yě shèxiōng
37、太阳病，十日以去，脉浮细而嗜卧者，外已解也。设胸
mǎn xiétòngzhě yǔ xiǎochái hú tāng mài dàn fú zhě yǔ má huángtāng
满胁痛者，与小柴胡汤。脉但浮者，与麻黄汤。

tàiyángzhōngfēng mài fú jǐn fā rè wù hán shēnténgtòng bù hàn chū ér
38、太阳中风，脉浮紧，发热恶寒，身疼痛，不汗出而
fán zào zhě dà qīnglóngtāngzhǔ zhī ruòmài wēi ruò hàn chū wù fēngzhě bù kě fú
烦躁者，大青龙汤主之。若脉微弱，汗出恶风者，不可服

zhī fú zhī zé jué nì jīn tì ròushùn cǐ wéi nì yě
之。服之则厥逆，筋惕肉瞤，此为逆也。

shānghánmài fú huǎn shēn bù téngdànzhòng zhà yǒuqīngshí wú shàoyīnzhèng
39、伤寒脉浮缓，身不疼但重，乍有轻时，无少阴证
zhě dà qīnglóngtāng fā zhī
者，大青龙汤发之。

shānghánbiǎo bù jiě xīnxià yǒushuǐ qì gān ǒu fā rè ér ké huò kě huò
40、伤寒表不解，心下有水气，干呕发热而咳，或渴、或
lì huò yē huò xiǎobiàn bù lì shào fù mǎn huò chuǎnzhě xiǎoqīnglóngtāngzhǔ
利、或噎、或小便不利，少腹满，或喘者，小青龙汤主
zhī
之。

shānghán xīnxià yǒushuǐ qì ké ér wēi chuǎn fā rè bù kě fú tāng yǐ kě zhě
41、伤寒心下有水气，咳而微喘，发热不渴。服汤已渴者，
cǐ hán qù yù jiě yě xiǎoqīnglóngtāngzhǔ zhī
此寒去欲解也，小青龙汤主之。

tàiyángbìng wàizhèngwèi jiě mài fú ruòzhě dāng yǐ hàn jiě yí guì zhī tāng
42、太阳病，外证未解，脉浮弱者，当以汗解，宜桂枝汤。

tàiyángbìng xià zhī wēi chuǎnzhě biǎowèi jiě gù yě guì zhī jiā hòu pò xìng zǐ
43、太阳病，下之微喘者，表未解故也，桂枝加厚朴杏子

tāng zhǔ zhī

汤主之。

tàiyángbìng wàizhèngwèi jiě bù kě xià yě xiàzhī wéi nì yù jiě wài zhě
44、太阳病，外证未解，不可下也，下之为逆，欲解外者，

yí guì zhī tāng

宜桂枝汤。

tàiyángbìng xiān fā hàn bù jiě ér fù xià zhī mài fú zhě bù yù fú wéi
45、太阳病，先发汗不解，而复下之，脉浮者不愈。浮为

zài wài ér fǎn xià zhī gù lìng bù yù jīn mài fú gù zài wài dāng xū jiě wài zé
在外，而反下之，故令不愈。今脉浮，故在外，当须解外则

yù yí guì zhī tāng

愈，宜桂枝汤。

tàiyángbìng mài fú jǐn wú hàn fā rè shēnténgtòng bā jiǔ rì bù jiě
46、太阳病，脉浮紧，无汗，发热，身疼痛，八九日不解，

biǎozhèngréngzài cǐ dāng fā qí hàn fú yào yǐ wēi chú qí rén fā fán mù míng
表证仍在，此当发其汗。服药已微除，其人发烦，目瞑，

jù zhě bì nù nù nǎi jiě suǒ yǐ rán zhě yáng qì zhòng gù yě má huáng tāng zhǔ zhī
剧者必衄，衄乃解。所以然者，阳气重故也。麻黄汤主之。

tàiyángbìng mài fú jǐn fā rè shēn wú hàn zì nù zhě yù
47、太阳病，脉浮紧，发热，身无汗，自衄者，愈。

èr yángbìngbìng tàiyángchū dé bìngshí fā qí hàn hànxiānchū bù chè yīn
48、二阳并病，太阳初得病时，发其汗，汗先出不彻，因

zhuǎnshǔ yángmíng xù zì wēi hàn chū bù wù hán ruò tài yángbìngzhèng bù bà zhě
转属阳明，续自微汗出，不恶寒。若太阳病证不罢者，

bù kě xià xiàzhī wéi nì rú cǐ kě xiǎo fā hàn shè miàn sè yuányuánzhèngchì zhě
不可下，下之为逆，如此可小发汗。设面色缘缘正赤者，

yáng qì fú yù zài biǎo dāng jiě zhī xūn zhī ruò fā hàn bù chè bù zú yán yáng qì
阳气怫郁在表，当解之熏之。若发汗不彻，不足言，阳气

fú yù bù dé yuè dāng hàn bù hàn qí rén zào fán bù zhī tòng chù zhà zài fù zhōng
怫郁不得越，当汗不汗，其人躁烦，不知痛处，乍在腹中，

zhà zài sì zhī àn zhī bù kě dé qí rén duǎn qì dàn zuò yǐ hàn chū bù chè gù yě
乍在四肢，按之不可得，其人短气，但坐，以汗出不彻故也，

gèng fā hàn zé yù hé yǐ zhī hàn chū bù chè yǐ mài sè gù zhī yě
更发汗则愈。何以知汗出不彻？以脉涩故知也。

mài fú shuòzhě fǎ dāng hàn chū ér yù ruò xià zhī shēnzhòngxīn jī zhě bù
49、脉浮数者，法当汗出而愈，若下之，身重心悸者，不
kě fā hàn dāng zì hàn chū nǎi jiě suǒ yǐ rán zhě chǐ zhōngmài wēi cǐ lǐ xū
可发汗，当自汗出乃解。所以然者，尺中脉微，此里虚，
xū biǎo lǐ shí jīn yè zì hé biàn zì hàn chū yù
须表里实，津液自和，便自汗出愈。

mài fú jǐnzhě fǎ dāng shēn téng tòng yǐ yǐ hàn jiě zhī jiǎ lìng chǐ zhōng chí
50、脉浮紧者，法当身疼痛，宜以汗解之。假令尺中迟
zhě bù kě fā hàn hé yǐ zhī rán yǐ róng qì bù zú xuè shǎo gù yě
者，不可发汗。何以知然？以荣气不足，血少故也。

mài fú zhě bìng zài biǎo kě fā hàn yí má huáng tāng
51、脉浮者，病在表，可发汗，宜麻黄汤。

mài fú ér shuòzhě kě fā hàn yí má huáng tāng
52、脉浮而数者，可发汗，宜麻黄汤。

bìng cháng zì hàn chū zhě cǐ wéi róng qì hé róng qì hé zhě wài bù xié yǐ
53、病常自汗出者，此为荣气和，荣气和者，外不谐，以
wèi qì bù gòng róng qì xié hé gù ěr yǐ róng xíng mài zhōng wèi xíng mài wài fù fā
卫气不共荣气谐和故尔。以荣行脉中，卫行脉外，复发
qí hàn róng wèi hé zé yù yí guì zhī tāng
其汗，荣卫和则愈，宜桂枝汤。

bìng rén zàng wú tā bìng shí fā rè zì hàn chū ér bù yù zhě cǐ wèi qì bù hé
54、病人藏无他病，时发热自汗出而不愈者，此卫气不和
yě xiān qí shí fā hàn zé yù yí guì zhī tāng
也，先其时发汗则愈，宜桂枝汤。

shāng hán mài fú jǐn bù fā hàn yīn zhì nù zhě má huáng tāng zhǔ zhī
55、伤寒，脉浮紧，不发汗，因致衄者，麻黄汤主之。

shāng hán bù dà biàn liù qī rì tóu tòng yǒu rè zhě yǔ chéng qì tāng qí
56、伤寒，不大便六七日，头痛有热者，与承气汤，其
xiǎo biàn qīng zhě zhī bù zài lǐ réng zài biǎo yě dāng xū fā hàn ruò tóu tòng zhě
小便清者，知不在里，仍在表也，当须发汗；若头痛者，

bì nǚ yí guì zhī tāng
必衄，宜桂枝汤。

shānghán fā hàn yǐ jiě bàn rì xǔ fù fán mài fú shuòzhě kě gèng fā hàn
57、伤寒发汗已解，半日许复烦，脉浮数者，可更发汗，

yí guì zhī tāng
宜桂枝汤。

fánbìng ruò fā hàn ruò tù ruò xià ruò wáng xuè wáng jīn yè yīn yáng
58、凡病，若发汗、若吐、若下、若亡血、亡津液，阴阳

zì hé zhě bì zì yù
自和者，必自愈。

dà xià zhī hòu fù fā hàn xiǎo biàn bù lì zhě wáng jīn yè gù yě wù zhì
59、大下之后，复发汗，小便不利者，亡津液故也。勿治

zhī dé xiǎo biàn lì bì zì yù
之，得小便利，必自愈。

xià zhī hòu fù fā hàn bì zhèn hán mài wēi xì suǒ yǐ rán zhě yǐ nèi wài jù
60、下之后，复发汗，必振寒脉微细。所以然者，以内外俱

xū gù yě
虚故也。

xià zhī hòu fù fā hàn zhòu rì fán zào bù dé mián yè ér ān jìng bù ǒu
61、下之后，复发汗，昼日烦躁不得眠，夜而安静，不呕，

bù kě wú biǎo zhèng mài chén wēi shēn wú dà rè zhě gān jiāng fù zǐ tāng zhǔ zhī
不渴，无表证，脉沉微，身无大热者，干姜附子汤主之。

fā hàn hòu shēn téng tòng mài chén chí zhě guì zhī jiā sháo yào shēng jiāng gè yī
62、发汗后，身疼痛，脉沉迟者，桂枝加芍药生姜各一

liǎng rén shēn sān liǎng xīn jiā tāng zhǔ zhī
两人参三两新加汤主之。

fā hàn hòu bù kě gèng xíng guì zhī tāng hàn chū ér chuǎn wú dà rè zhě kě yǔ má
63、发汗后不可更行桂枝汤。汗出而喘无大热者，可与麻

huáng xìng rén gān cǎo shí gāo tāng
黄杏仁甘草石膏汤。

fā hàn guò duō qí rén chá shǒu zì mào xīn xīn xià jì yù dé àn zhě guì zhī
64、发汗过多，其人叉手自冒心，心下悸，欲得按者，桂枝

gān cǎo tāng zhǔ zhī

甘草汤主之。

fā hàn hòu qí rén qí xià jì zhě yù zuò bēn tún fú líng guì zhī gān cǎo dà zǎo
65、发汗后，其人脐下悸者，欲作奔豚，茯苓桂枝甘草大枣

tāng zhǔ zhī

汤主之。

fā hàn hòu fù zhàng mǎn zhě hòu pò shēng jiāng bàn xià gān cǎo rén shēn tāng zhǔ zhī
66、发汗后，腹胀满者，厚朴生姜半夏甘草人参汤主之。

shāng hán ruò tù ruò xià hòu xīn xià nì mǎn qì shàng chōng xiōng qǐ zé
67、伤寒，若吐、若下后，心下逆满，气上冲胸，起则

tóu xuàn mài chén jǐn fā hàn zé dòng jīng shēn wéi zhèn zhèn yáo zhě fú líng guì zhī
头眩，脉沉紧，发汗则动经，身为振振摇者，茯苓桂枝

bái zhú gān cǎo tāng zhǔ zhī

白术甘草汤主之。

fā hàn bìng bù jiě fǎn wù hán zhě xū gù yě sháo yào gān cǎo fù zǐ tāng
68、发汗，病不解，反恶寒者，虚故也，芍药甘草附子汤

zhǔ zhī

主之。

fā hàn ruò xià zhī bìng réng bù jiě fán zào zhě fú líng sì nì tāng zhǔ zhī
69、发汗，若下之，病仍不解烦躁者，茯苓四逆汤主之。

fā hàn hòu wù hán zhě xū gù yě bù wù hán dàn rè zhě shí yě dāng
70、发汗后，恶寒者，虚故也；不恶寒，但热者，实也，当

hé wèi qì yǔ tiáo wèi chéng qì tāng

和胃气，与调胃承气汤。

tài yáng bìng fā hàn hòu dà hàn chū wèi zhōng gān fán zào bù dé mián yù
71、太阳病，发汗后，大汗出，胃中干，烦躁不得眠，欲

dé yǐn shuǐ zhě shǎo shǎo yǔ yǐn zhī lìng wèi qì hé zé yù ruò mài fú xiǎo biàn bù
得饮水者，少少与饮之，令胃气和则愈。若脉浮，小便不

lì wēi rè xiāo kě zhě wǔ líng sǎn zhǔ zhī
利，微热消渴者，五苓散主之。

fā hàn yǐ mài fú shuò fán kě zhě wǔ líng sǎn zhǔ zhī
72、发汗已，脉浮数，烦渴者，五苓散主之。

shānghán hànchū ér kě zhě wǔ língsǎn zhǔ zhī bù kě zhě fú línggān cǎo
73、伤寒，汗出而渴者，五苓散主之。不渴者，茯苓甘草
tāng zhǔ zhī
汤主之。

zhòngfēng fā rè liù qī rì bù jiě ér fán yǒubiǎo lǐ zhèng kě yù yǐnshuǐ
74、中风发热，六七日不解而烦，有表里证，渴欲饮水，
shuǐ rù zé tù zhě míngyuēshuǐ nì wǔ língsǎn zhǔ zhī
水入则吐者，名曰水逆，五苓散主之。

wèi chí mài shí bìng rén shǒu chā zì mào xīn shī yīn jiào shì lìng ké ér bù ké
75、未持脉时，病人手叉自冒心，师因教试令咳，而不咳
zhě cǐ bì liǎng ěr lóng wú wén yě suǒ yǐ rán zhě yǐ chóng fā hàn xū gù rú cǐ
者，此必两耳聋无闻也，所以然者，以重发汗，虚故如此。
fā hàn hòu yǐnshuǐ duō bì chuǎn yǐ shuǐ guàn zhī yì chuǎn
发汗后，饮水多必喘，以水灌之亦喘。

fā hàn hòu shuǐ yào bù dé rù kǒu wèi nì ruò gèng fā hàn bì tù xià bù zhǐ
76、发汗后，水药不得入口为逆，若更发汗，必吐下不止。
fā hàn tù xià hòu xū fán bù dé mián ruò jù zhě bì fǎn fù diāndǎo xīnzhōng ào
发汗吐下后，虚烦不得眠，若剧者，必反复颠倒，心中懊
nǎo zhī zǐ chǐ tāng zhǔ zhī ruò shǎo qì zhě zhī zǐ gān cǎo chǐ tāng zhǔ zhī ruò ǒu
憊，栀子豉汤主之；若少气者，栀子甘草豉汤主之；若呕
zhě zhī zǐ shēngjiāngchǐ tāng zhǔ zhī
者，栀子生姜豉汤主之。

fā hàn ruò xià zhī ér fán rè xiōngzhōngzhì zhě zhī zǐ chǐ tāng zhǔ zhī
77、发汗若下之，而烦热胸中窒者，栀子豉汤主之。

shānghán wǔ liù rì dà xià zhī hòu shēn rè bù qù xīnzhōngjiétòngzhě wèi
78、伤寒五六日，大下之后，身热不去，心中结痛者，未
yù jiě yě zhī zǐ chǐ tāng zhǔ zhī
欲解也，栀子豉汤主之。

shānghán xià hòu xīn fán fù mǎn wò qǐ bù ān zhě zhī zǐ hòu pò tāng zhǔ zhī
79、伤寒下后，心烦腹满，卧起不安者，栀子厚朴汤主之。

shānghán yī yǐ wán yào dà xià zhī shēn rè bù qù wēi fán zhě zhī zǐ gān
80、伤寒，医以丸药大下之，身热不去，微烦者，栀子干

jiāngtāngzhǔzhī

姜汤主之。

fányòngzhī zǐ tāng bìngrén jiùwēitāngzhě bù kě yǔ fú zhī

81、凡用梔子汤，病人旧微溲者，不可与服之。

tàiyángbìng fā hàn hànchū bù jiě qí rén réng fā rè xīnxià jì tóu

82、太阳病，发汗，汗出不解，其人仍发热，心下悸，头

xuàn shēnshùndòng zhènzhèn yù pǐ dì zhě zhēn wǔ tāngzhǔzhī

眩，身瞤动，振振欲擗地者，真武汤主之。

yānhóugān zào zhě bù kě fā hàn

83、咽喉干燥者，不可发汗。

lìnjiā bù kě fā hàn fā hàn bì biànxuè

84、淋家不可发汗，发汗必便血。

chuāngjiā suī shēnténgtòng bù kě fā hàn hànchū zé jìng

85、疮家虽身疼痛，不可发汗，汗出则痉。

nǚjiā bù kě fā hàn hànchū bì é shàngxiàn mài jí jǐn zhí shì bù néng

86、衄家，不可发汗，汗出必额上陷，脉急紧，直视不能

shùn bù dé mián
眴，不得眠。

wángxuèjiā bù kě fā hàn fā hàn zé hán lì ér zhèn

87、亡血家，不可发汗，发汗则寒栗而振。

hànjiā chóng fā hàn bì huǎng hū xīnlùn xiǎobiàn yǐ yīnténg yǔ yǔ yú

88、汗家，重发汗，必恍惚心乱，小便已阴疼，与禹余

liángwán

粮丸。

bìngrényǒuhán fù fā hàn wèizhōnglěng bì tǔ huí

89、病人有寒，复发汗，胃中冷，必吐蛔。

běn fā hàn ér fù xiàzhī cǐ wèi nì yě ruòxiān fā hàn zhì bù wéi nì

90、本发汗，而复下之，此为逆也；若先发汗，治不为逆。

běnxiānxiàzhī ér fǎnhànzhī wéi nì ruòxiānxiàzhī zhì bù wéi nì
本先下之，而反汗之，为逆；若先下之，治不为逆。

shānghán yī xiàzhī xù dé xià lì qīng gǔ bù zhǐ shēnténgtòngzhě jí dāng

91、伤寒，医下之，续得下利清谷不止，身疼痛者，急当

jiù lǐ hòushēnténgtòng qīngbiàn zì tiáozhě jí dāngjiùbiǎo jiù lǐ yí sì nì
救里；后身疼痛，清便自调者，急当救表。救里宜四逆

tāng jiùbiǎo yí guì zhī tāng
汤，救表宜桂枝汤。

bìng fā rè tóutòng mài fǎnchén ruò bù chāi shēn tǐ téngtòng dāngjiù qí
92、病发热头痛，脉反沉，若不差，身体疼痛，当救其

lǐ sì nì tāngfāng
里，四逆汤方。

tàiyángbìng xiānxià ér bù yù yīn fù fā hàn yǐ cǐ biǎo lǐ jù xū qí
93、太阳病，先下而不愈，因复发汗，以此表里俱虚，其

rén yīnzhì mào mào jiā hànchū zì yù suǒ yǐ ránzhě hànchūbiǎo hé gù yě lǐ wèi
人因致冒，冒家汗出自愈。所以然者，汗出表和故也。里未

hé ránhòu fù xiàzhī
和，然后复下之。

tàiyángbìngwèi jiě mài yīnyáng jù tíng bì xiānzhèn lì hànchū ér jiě dàn yáng
94、太阳病未解，脉阴阳俱停，必先振栗汗出而解。但阳

mài wēi zhě xiānhànchū ér jiě dàn yīn mài wēi zhě xiàzhī ér jiě ruò yù xiàzhī
脉微者，先汗出而解；但阴脉微者，下之而解。若欲下之，

yí tiáowèi chéng qì tāng
宜调胃承气汤。

tàiyángbìng fā rè hànchū zhě cǐ wéi róngruò wèi qiáng gù shǐ hànchū yù
95、太阳病，发热汗出者，此为荣弱卫强，故使汗出，欲

jiù xié fēngzhě yí guì zhī tāng
救邪风者，宜桂枝汤。

shānghán wǔ liù rì zhòngfēng wǎnglái hán rè xiōngxié kǔ mǎn mò mò bù
96、伤寒五六日，中风，往来寒热，胸胁苦满，嘿嘿不

yù yǐnshí xīnfán xǐ ǒu huòxiōngzhōngfán ér bù ǒu huò kě huò fù zhōngtòng
欲饮食，心烦喜呕，或胸中烦而不呕，或渴，或腹中痛，

huò xiéxià pǐ yìng huò xīnxià jì xiǎobiàn bù lì huò bù kě shēnyǒu wēi rè
或胁下痞硬，或心下悸，小便不利，或不渴，身有微热，

huò ké zhě xiǎochái hú tāngzhǔ zhī
或咳者，小柴胡汤主之。

xuè ruò qì jìn còu lǐ kāi xié qì yīn rù yǔ zhèng qì xiāng bó jié yú xié
97、血弱气尽，腠理开，邪气因入，与正气相搏，结于胁

xià zhèngxié fēnzhēng wǎng lái hán rè xiū zuò yǒu shí mō mō bù yù yǐn shí zàng
下。正邪分争，往来寒热，休作有时，嘿嘿不欲饮食，藏

fǔ xiāng lián qí tòng bì xià xié gāo tòng xià gù shǐ ǒu yě xiǎo chái hú tāng zhǔ
府相连，其痛必下，邪高痛下，故使呕也，小柴胡汤主

zhī fú chái hú tāng yǐ kě zhě shǔ yáng míng yǐ fǎ zhì zhī
之。服柴胡汤已，渴者，属阳明，以法治之。

dé bìng liù qī rì mài chí fú ruò wù fēng hán shǒu zú wēn yī èr sān xià
98、得病六七日，脉迟浮弱，恶风寒，手足温，医二三下

zhī bù néng shí ér xié xià mǎn tòng miàn mù jí shēn huáng jǐng xiàng jiàng xiǎo
之，不能食，而胁下满痛，面目及身黄，颈项强，小

biàn nán zhě yǔ chái hú tāng hòu bì xià zhòng běn kě yǐn shuǐ ér ǒu zhě chái hú
便难者，与柴胡汤，后必下重。本渴饮水而呕者，柴胡

tāng bù zhōng yǔ yě shí gǔ zhě yuē
汤不中与也，食谷者啜。

shāng hán sì wǔ rì shēn rè wù fēng jǐng xiàng jiàng xié xià mǎn shǒu zú wēn
99、伤寒四五日，身热恶风，颈项强，胁下满，手足温

ér kě zhě xiǎo chái hú tāng zhǔ zhī
而渴者，小柴胡汤主之。

shāng hán yáng mài sè yīn mài xián fǎ dāng fù zhōng jí tòng xiān yǔ xiǎo
100、伤寒，阳脉涩，阴脉弦，法当腹中急痛，先与小

jiàn zhōng tāng bù chāi zhě xiǎo chái hú tāng zhǔ zhī
建中汤，不差者，小柴胡汤主之。

shāng hán zhòng fēng yǒu chái hú zhèng dàn jiàn yī zhèng biàn shì bù bì xī jù
101、伤寒中风，有柴胡证，但见一证便是，不必悉具。

fán chái hú tāng bìng zhèng ér xià zhī ruò chái hú zhèng bù bà zhě fù yǔ chái hú tāng
凡柴胡汤病证而下之，若柴胡证不罢者，复与柴胡汤，

bì zhēng zhēng ér zhèn què fù fā rè hàn chū ér jiě
必蒸蒸而振，却复发热汗出而解。

shāng hán èr sān rì xīn zhōng jī ér fán zhě xiǎo jiàn zhōng tāng zhǔ zhī
102、伤寒二三日，心中悸而烦者，小建中汤主之。

tàiyángbìng guòjīngshí yú rì fǎn èr sān xià zhī hòu sì wǔ rì chái hú
103、太阳病，过经十余日，反二三下之，后四五日，柴胡

zhèngréngzài zhě xiān yǔ xiǎochái hú ǒu bù zhǐ xīn xià jí yù yù wēi fán zhě
证仍在者，先与小柴胡。呕不止，心下急，郁郁微烦者，

wéi wèi jiě yě yǔ dà chái hú tāng xià zhī zé yù
为未解也，与大柴胡汤下之则愈。

shānghán shí sān rì bù jiě xiōngxiémǎn ér ǒu rì bǔ suǒ fā cháo rè yǐ
104、伤寒十三日不解，胸胁满而呕，日晡所发潮热，已

ér wēi lì cǐ běn chái hú zhèng xià zhī yǐ bù dé lì jīn fǎn lì zhě zhī yī yǐ
而微利，此本柴胡证，下之以不得利，今反利者，知医以

wán yào xià zhī cǐ fēi qí zhì yě cháo rè zhě shí yě xiān yí fú xiǎochái hú tāng
丸药下之，此非其治也。潮热者，实也。先宜服小柴胡汤

yǐ jiě wài hòu yǐ chái hú jiāmángxiāotāngzhǔ zhī
以解外，后以柴胡加芒硝汤主之。

shānghán shí sān rì guòjīngzhān yǔ zhě yǐ yǒu rè yě dāng yǐ tāng xià zhī
105、伤寒十三日，过经谵语者，以有热也，当以汤下之。

ruò xiǎo biàn lì zhě dà biàn dāng yìng ér fǎn xià lì mài tiáo hé zhě zhī yī yǐ wán
若小便利者，大便当硬，而反下利，脉调和者，知医以丸

yào xià zhī fēi qí zhì yě ruò zì xià lì zhě mài dāng wēi jué jīn fǎn hé zhě cǐ
药下之，非其治也。若自下利者，脉当微厥；今反和者，此

wéi nèi shí yě tiáowèi chéng qì tāng zhǔ zhī
为内实也，调胃承气汤主之。

tàiyángbìng bù jiě rè jié pángguāng qí rén rú kuáng xuè zì xià xià zhě
106、太阳病不解，热结膀胱，其人如狂，血自下，下者

yù qí wài bù jiě zhě shàngwèi kě gōng dāng xiān jiě qí wài wài jiě yǐ dàn shào
愈。其外不解者，尚未可攻，当先解其外；外解已，但少

fù jí jié zhě nǎi kě gōng zhī yí táo hé chéng qì tāng
腹急结者，乃可攻之，宜桃核承气汤。

shānghán bā jiǔ rì xià zhī xiōngmǎn fán jīng xiǎo biàn bù lì zhān yǔ
107、伤寒八九日，下之，胸满烦惊，小便不利，谵语，

yī shēn jìn zhòng bù kě zhuǎn cè zhě chái hú jiā lóng gǔ mǔ lì tāng zhǔ zhī
一身尽重，不可转侧者，柴胡加龙骨牡蛎汤主之。

shānghán fù mǎnzhān yǔ cùn kǒumài fú ér jǐn cǐ gānchéng pí yě míng
108、伤寒，腹满谵语，寸口脉浮而紧，此肝乘脾也，名
yuē zòng cì qī mén
曰纵，刺期门。

shānghán fā rè sè sè wù hán dà kě yù yǐnshuǐ qí fù bì mǎn zì hàn
109、伤寒发热，啬啬恶寒，大渴欲饮水，其腹必满，自汗
chū xiǎobiàn lì qí bìng yù jiě cǐ gānchéng fèi yě míng yuē héng cì qī mén
出，小便利，其病欲解，此肝乘肺也，名曰横，刺期门。

tàiyángbìng èr rì fǎn zào fán yùn qí bèi ér dà hàn chū dà rè rù wèi
110、太阳病二日，反躁，凡熨其背而大汗出，大热入胃，
wèi zhōngshuǐ jié zào fán bì fā zhān yǔ shí yú rì zhèn lì zì xià lì zhě cǐ wéi
胃中水竭，躁烦必发谵语。十余日，振栗自下利者，此为
yù jiě yě gù qí hàn cóng yāo yǐ xià bù dé hàn yù xiǎobiàn bù dé fǎn ǒu yù
欲解也。故其汗从腰以下不得汗，欲小便不得，反呕，欲
shī sōu zú xià wù fēng dà biànyìng xiǎobiàndangshuò ér fǎn bù shuò jí bù duō
失溲，足下恶风，大便硬，小便当数，而反不数及不多；
dà biàn yǐ tóuzhuórán ér tòng qí rén zú xīn bì rè gǔ qì xià liú gù yě
大便已，头卓然而痛，其人足心必热，谷气下流故也。

tàiyángbìngzhòngfēng yǐ huǒ jié fā hàn xié fēng bèi huǒ rè xuè qì liú yì
111、太阳病中风，以火劫发汗，邪风被火热，血气流溢，
shī qí cháng dù liǎng yáng xiāng xūn zhuó qí shēn fā huáng yáng shèng zé yù nù yīn
失其常度。两阳相熏灼，其身发黄，阳盛则欲衄，阴
xū xiǎobiàn nán yīnyáng jù xū jié shēn tǐ zé kū zào dàn tóu hàn chū qí jǐng ér
虚小便难，阴阳俱虚竭，身体则枯燥。但头汗出，剂颈而
huán fù mǎn wēi chuǎn kǒu gān yān làn huò bù dà biàn jiǔ zé zhān yǔ shèn zhě zhì
还，腹满微喘，口干咽烂，或不大便，久则谵语，甚者至
yuē shǒu zú zào rǎo niǎn yī mō chuáng xiǎobiàn lì zhě qí rén kě zhì
啞，手足躁扰，捻衣摸床，小便利者，其人可治。

shānghán mài fú yī yǐ huǒ pò jié zhī wáng yáng bì jīng kuáng wò qǐ bù
112、伤寒脉浮，医以火迫劫之，亡阳，必惊狂，卧起不
ān zhě guì zhī qù sháo yào jiā shǔ qī mǔ lì lóng gǔ jiù nì tāng zhǔ zhī
安者，桂枝去芍药加蜀漆牡蛎龙骨救逆汤主之。

xíngzuòshānghán qí mài bù xiánjǐn ér ruò ruòzhě bì kě bèihuǒ bì zhān
113、形作伤寒，其脉不弦紧而弱，弱者必渴，被火必谵

yǔ ruòzhě fā rè mài fú jiězhī dānghàn chū yù
语，弱者发热脉浮，解之当汗出愈。

tàiyángbìng yǐ huǒ xūn zhī bù dé hàn qí rén bì zào dào jīng bù jiě
114、太阳病，以火熏之，不得汗，其人必躁，到经不解，
bì qīngxuè míngwéi huǒ xié
必清血，名为火邪。

mài fú rè shèn ér fǎn jiǔ zhī cǐ wéi shí shí yǐ xū zhì yīn huǒ ér dòng
115、脉浮热甚，而反灸之，此为实，实以虚治，因火而动，
bì yān zào tù xuè
必咽燥吐血。

wēi shuò zhī mài shèn bù kě jiǔ yīn huǒ wéi xié zé wéi fán nì zhuī xū zhú
116、微数之脉，慎不可灸，因火为邪，则为烦逆，追虚逐

shí xuè sǎn mài zhōng huǒ qì suī wēi nèi gōng yǒu lì jiāo gǔ shāng jīn xuè nán fù
实，血散脉中，火气虽微，内攻有力，焦骨伤筋，血难复

yě mài fú yí yǐ hàn jiě yòng huǒ jiǔ zhī xié wú cóng chū yīn huǒ ér shèng
也。脉浮，宜以汗解，用火灸之，邪无从出，因火而盛，

bìng cóng yāo yǐ xià bì zhòng ér bì míng huǒ nì yě yù zì jiě zhě bì dāng xiān fán
病从腰以下必重而痹，名火逆也。欲自解者，必当先烦，

fán nǎi yǒu hàn ér jiě hé yǐ zhī zhī mài fú gù zhī hàn chū jiě
烦乃有汗而解，何以知之？脉浮，故知汗出解。

shāozhēnlìng qí hàn zhēn chù bèi hán hé qǐ ér chì zhě bì fā bēn tún qì
117、烧针令其汗，针处被寒，核起而赤者，必发奔豚，气

cóng shào fù shàng chōng xīn zhě jiǔ qí hé shàng gè yī zhuàng yǔ guì zhī jiā guì tāng
从少腹上冲心者，灸其核上各一壮，与桂枝加桂汤，

gèng jiā guì èr liǎng yě
更加桂二两也。

huǒ nì xià zhī yīn shāozhēn fán zào zhě guì zhī gān cǎo lóng gǔ mǔ lì tāng zhǔ zhī
118、火逆下之，因烧针烦躁者，桂枝甘草龙骨牡蛎汤主之。

tàiyángshānghán zhě jiā wēn zhēn bì jīng yě
119、太阳伤寒者，加温针必惊也。

tàiyángbìng dāng wù hán fā rè jīn zì hàn chū fǎn bù wù hán fā rè guān
120、太阳病，当恶寒发热，今自汗出，反不恶寒发热，关
shàngmài xì shuòzhě yī yī tǔ zhī guò yě yī èr rì tǔ zhī zhě fù zhōng jī kǒu
上脉细数者，以医吐之过也。一二日吐之者，腹中饥，口
bù néng shí sān sì rì tǔ zhī zhě bù xǐ méi zhōu yù shí lěng shí zhāo shí mù tǔ
不能食；三四日吐之者，不喜糜粥，欲食冷食，朝食暮吐，
yī yī tǔ zhī suǒ zhì yě cǐ wéi xiǎo nì
以医吐之所致也，此为小逆。

tàiyángbìng tǔ zhī dàn tàiyángbìngdāng wù hán jīn fǎn bù wù hán bù yù
121、太阳病吐之，但太阳病当恶寒，今反不恶寒，不欲
jìn yī cǐ wéi tǔ zhī nèi fán yě
近衣，此为吐之内烦也。

bìng rén mài shù shù wéi rè dāng xiāo gǔ yǐn shí ér fǎn tǔ zhě cǐ yǐ
122、病人脉数，数为热，当消谷引食，而反吐者，此以
fā hàn lìng yáng qì wēi gé qì xū mài nǎi shù yě shù wéi kè rè bù néng xiāo
发汗，令阳气微，膈气虚，脉乃数也。数为客热。不能消
gǔ yǐ wèi zhōng xū lěng gù tǔ yě
谷，以胃中虚冷，故吐也。

tàiyángbìngguò jīng shí yú rì xīn xià wēn wēn yù tǔ ér xiōngzhōngtòng dà
123、太阳病过经十余日，心下温温欲吐，而胸中痛，大
biàn fǎn táng fù wēi mǎn yù yù wēi fán xiān cǐ shí zì jí tǔ xià zhě yǔ tiáo wèi
便反溏，腹微满，郁郁微烦，先此时自极吐下者，与调胃
chéng qì tāng ruò bù ěr zhě bù kě yǔ dàn yù ǒu xiōngzhōngtòng wēi táng zhě
承气汤。若不尔者，不可与。但欲呕，胸中痛，微溏者，
cǐ fēi chái hú tāng zhèng yǐ ǒu gù zhī jí tǔ xià yě
此非柴胡汤证，以呕故知极吐下也。

tàiyángbìng liù qī rì biǎozhèngréngzài mài wēi ér chén fǎn bù jiéxiōng
124、太阳病六七日，表证仍在，脉微而沉，反不结胸，
qí rén fā kuáng zhě yǐ rè zài xià jiāo shǎo fù dāng yìng mǎn xiǎo biàn zì lì zhě
其人发狂者，以热在下焦，少腹当硬满。小便自利者，
xià xuè nǎi yù suǒ yǐ rán zhě yǐ tài yáng suí jīng yā rè zài lǐ gù yě dǐ dāng
下血乃愈。所以然者，以太阳随经，瘀热在里故也，抵当

tāng zhǔ zhī

汤主之。

tài yáng bìng shēn huáng mài chén jié shǎo fù yìng xiǎo biàn bù lì zhě
125、太阳病，身黄，脉沉结，少腹硬，小便不利者，

wéi wú xuè yě xiǎo biàn zì lì qí rén rú kuáng zhě xuè zhèng dì yě dǐ dāng tāng
为无血也。小便自利，其人如狂者，血证谛也，抵当汤

zhǔ zhī

主之。

shāng hán yǒu rè shǎo fù mǎn yīng xiǎo biàn bù lì jīn fǎn lì zhě wéi yǒu
126、伤寒有热，少腹满，应小便不利，今反利者，为有

xuè yě dāng xià zhī bù kě yú yào yí dǐ dāng wán
血也。当下之，不可余药，宜抵当丸。

tài yáng bìng xiǎo biàn lì zhě yǐ yǐn shuǐ duō bì xīn xià jì xiǎo biàn shǎo
127、太阳病，小便利者，以饮水多，必心下悸；小便少

zhě bì kǔ lǐ jí yě
者，必苦里急也。

biàn tài yáng bìng mài zhèng bìng zhì xià

辨太阳病脉证并治（下）

wèn yuē bìng yǒu jié xiōng yǒu zàng jié qí zhuàng hé rú dá yuē àn zhī
128、问曰：病有结胸，有藏结，其状何如？答曰：按之

tòng cùn mài fú guān mài chén míng yuē jié xiōng yě
痛，寸脉浮，关脉沉，名曰结胸也。

hé wèi zàng jié dá yuē rú jié xiōng zhuàng yǐn shí rú gù shí shí xià lì
129、何谓藏结？答曰：如结胸状，饮食如故，时时下利，

cùn mài fú guān mài xiǎo xì chén jǐn míng yuē zàng jié shé shàng bái tāi huá zhě nán
寸脉浮，关脉小细沉紧，名曰藏结，舌上白胎滑者，难

zhì

治。

zàng jié wú yáng zhèng bù wǎng lái hán rè qí rén fǎn jìng shé shàng tāi huá zhě
130、藏结无阳证，不往来寒热，其人反静，舌上胎滑者，

bù kě gōng yě
不可攻也。

bìng fā yú yáng ér fǎn xià zhī rè rù yīn zuò jié xiōng bìng fā yú yīn
131、病发于阳，而反下之，热入因作结胸；病发于阴，

ér fǎn xià zhī yīn zuò pǐ yě suǒ yǐ chéng jié xiōng zhě yǐ xià zhī tài zǎo gù yě
而反下之，因作痞也。所以成结胸者，以下之太早故也。

jié xiōng zhě xiàng yì jiàng rú róu jìng zhuàng xià zhī zé hé yí dà xiàn xiōng wán
结胸者，项亦强，如柔痉状，下之则和，宜大陷胸丸。

jié xiōng zhèng qí mài fú dà zhě bù kě xià xià zhī zé sǐ
132、结胸证，其脉浮大者，不可下，下之则死。

jié xiōng zhèng xī jù fán zào zhě yì sǐ
133、结胸证悉具，烦躁者亦死。

tài yáng bìng mài fú ér dòng shuò fú zé wéi fēng shuò zé wéi rè dòng zé
134、太阳病，脉浮而动数，浮则为风，数则为热，动则

wéi tòng shuò zé wéi xū tóu tòng fā rè wēi dào hàn chū ér fǎn wù hán zhě biǎo
为痛，数则为虚。头痛发热，微盗汗出，而反恶寒者，表

wèi jiě yě yī fǎn xià zhī dòng shuò biàn chí gé nèi jù tòng wèi zhōng kōng xū
未解也。医反下之，动数变迟，膈内拒痛，胃中空虚，

kè qì dòng gé duǎn qì zào fán xīn zhōng ào nào yáng qì nèi xiàn xīn xià yīn yìng
客气动膈，短气躁烦，心中懊憹，阳气内陷，心下因硬，

zé wéi jié xiōng dà xiàn xiōng tāng zhǔ zhī ruò bù jié xiōng dàn tóu hàn chū yú chù
则为结胸，大陷胸汤主之。若不结胸，但头汗出，余处

wú hàn qí jǐng ér huán xiǎo biàn bù lì shēn bì fā huáng
无汗，剂颈而还，小便不利，身必发黄。

shāng hán liù qī rì jié xiōng rè shí mài chén ér jǐn xīn xià tòng àn zhī
135、伤寒六七日，结胸热实，脉沉而紧，心下痛，按之

shí yìng zhě dà xiàn xiōng tāng zhǔ zhī
石硬者，大陷胸汤主之。

shāng hán shí yú rì rè jié zài lǐ fù wǎng lái hán rè zhě yǔ dà chái hú tāng
136、伤寒十余日，热结在里，复往来寒热者，与大柴胡汤；

dàn jié xiōng wú dà rè zhě cǐ wéi shuǐ jié zài xiōng xié yě dàn tóu wēi hàn chū zhě
但结胸，无大热者，此为水结在胸胁也，但头微汗出者，

dà xiàn xiōng tāng zhǔ zhī
大陷胸汤主之。

tàiyángbìng chóng fā hàn ér fù xiàzhī bù dà biàn wǔ liù rì shéshàngzào
137、太阳病，重发汗而复下之，不大便五六日，舌上燥

ér kě rì bǔ suǒxiǎoyǒucháo rè cóngxīnxiàzhì shǎo fù yìngmǎn ér tòng bù kě jìnzhě
而渴，日晡所小有潮热。从心下至少腹硬满而痛不可近者

dà xiànxiōngtāngzhǔ zhī
大陷胸汤主之。

xiǎojiéxiōngbìng zhèngzài xīnxià àn zhī zé tòng mài fú huázhě xiǎoxiàn
138、小结胸病，正在心下，按之则痛，脉浮滑者，小陷

xiōngtāngzhǔ zhī
胸汤主之。

tàiyángbìng èr sān rì bù néng wò dàn yù qǐ xīnxià bì jié mài wēi
139、太阳病，二三日，不能卧，但欲起，心下必结，脉微

ruòzhě cǐ běnyǒu hán fèn yě fǎn xiàzhī ruò lì zhǐ bì zuò jiéxiōng wèi zhǐ
弱者，此本有寒分也。反下之，若利止，必作结胸；未止

zhě sì rì fù xiàzhī cǐ zuò xié rè lì yě
者，四日复下之，此作协热利也。

tàiyángbìng xiàzhī qí mài cù bù jiéxiōngzhě cǐ wéi yù jiě yě mài fú
140、太阳病，下之，其脉促不结胸者，此为欲解也；脉浮

zhě bì jiéxiōng mài jǐnzhě bì yāntòng mài xiánzhě bì liǎngxié jū jí mài
者，必结胸；脉紧者，必咽痛；脉弦者，必两胁拘急；脉

xì shuòzhě tóutòngwèi zhǐ mài chénjǐnzhě bì yù ǒu mài chénhuázhě xié rè
细数者，头痛未止；脉沉紧者，必欲呕；脉沉滑者，协热

lì mài fú huázhě bì xià xuè
利；脉浮滑者，必下血。

bìngzài yáng yīng yǐ hàn jiězhī fǎn yǐ lěngshuǐ xùnzhī ruòguànzhī qí
141、病在阳，应以汗解之，反以冷水澀之，若灌之，其

rè bèi jié bù dé qù mí gēng yì fán ròushàng sù qǐ yì yù yǐnshuǐ fǎn bù
热被劫，不得去，弥更益烦，肉上粟起，意欲饮水，反不

kězhě fú wén gé sǎn ruò bù chāizhě yǔ wǔ líng sǎn hán shí jiéxiōng wú rè
渴者，服文蛤散；若不差者，与五苓散。寒实结胸，无热

zhèngzhě yǔ sān wù xiǎoxiànxiōngtāng bái sǎn yì kě fú
证者，与三物小陷胸汤。白散亦可服。

tàiyáng yǔ shàoyángbìngbìng tóuxiàngjiàngtòng huòxuànmào shí rú jiéxiōng
142、太阳与少阳并病，头项强痛，或眩冒，时如结胸，

xīnxià pǐ yìngzhě dāng cì dà zhuī dì yī jiān fèi shù gān shù shèn bù kě fā hàn
心下痞硬者，当刺大椎第一间、肺俞、肝俞，慎不可发汗；

fā hàn zé zhān yǔ mài xián wǔ rì zhān yǔ bù zhǐ dāng cì qī mén
发汗则谵语，脉弦，五日谵语不止，当刺期门。

fù rénzhòngfēng fā rè wù hán jīngshuǐshì lái dé zhī qī bā rì rè
143、妇人中风，发热恶寒，经水适来，得之七八日，热

chú ér mài chí shēnliáng xiōngxiéxià mǎn rú jiéxiōngzhuàng zhān yǔ zhě cǐ wéi
除而脉迟身凉，胸胁下满，如结胸状，谵语者，此为

rè rù xuèshì yě dāng cì qī mén suí qí shí ér qǔ zhī
热入血室也。当刺期门，随其实而取之。

fù rénzhòngfēng qī bā rì xù dé hán rè fā zuò yǒu shí jīngshuǐshì duàn
144、妇人中风七八日，续得寒热，发作有时，经水适断

zhě cǐ wéi rè rù xuèshì qí xuè bì jié gù shǐ rú nùè zhuàng fā zuò yǒu shí
者，此为热入血室，其血必结，故使如疟状，发作有时，

xiǎochái hú tāngzhǔ zhī
小柴胡汤主之。

fù rénshānghán fā rè jīngshuǐshì lái zhòu rì míngliǎo mù zé zhān yǔ
145、妇人伤寒，发热，经水适来，昼日明了，暮则谵语，

rú jiànguǐ zhuàngzhě cǐ wéi rè rù xuèshì wú fàn wèi qì jí shàng èr jiāo bì zì
如见鬼状者，此为热入血室。无犯胃气及上二焦，必自

yù
愈。

shānghán liù qī rì fā rè wēi wù hán zhī jié fán téng wēi ǒu xīnxià
146、伤寒六七日，发热，微恶寒，支节烦疼，微呕，心下

zhī jié wài zhèng wèi qù zhě chái hú guì zhī tāngzhǔ zhī
支结，外证未去者，柴胡桂枝汤主之。

shānghán wǔ liù rì yǐ fā hàn ér fù xià zhī xiōngxié mǎn wēi jié xiǎobiàn
147、伤寒五六日，已发汗而复下之，胸胁满微结，小便

bù lì kě ér bù ǒu dàn tóu hàn chū wǎng lái hán rè xīn fán zhě cǐ wéi wèi jiě
不利，渴而不呕，但头汗出，往来寒热，心烦者，此为未解

yě chái hú guì zhī gān jiāngtāngzhǔ zhī
也，柴胡桂枝干姜汤主之。

shānghán wǔ liù rì tóu hàn chū wēi wù hán shǒu zú lěng xīn xià mǎn kǒu
148、伤寒五六日，头汗出，微恶寒，手足冷，心下满，口
bù yù shí dà biànyìng mài xì zhě cǐ wéi yángwēi jié bì yǒubiǎo fù yǒu lǐ
不欲食，大便硬，脉细者，此为阳微结，必有表，复有里
yě mài chén yì zài lǐ yě hàn chū wéi yángwēi jià lìng chún yīn jié bù dé fù
也。脉沉，亦在里也。汗出为阳微。假令纯阴结，不得复
yǒu wài zhèng xī rù zài lǐ cǐ wéi bàn zài lǐ bàn zài wài yě mài suī chén jǐn bù
有外证，悉入在里，此为半在里半在外也。脉虽沉紧，不
dé wéi shǎo yīn bìng suǒ yǐ rán zhě yīn bù dé yǒu hàn jīn tóu hàn chū gù zhī fēi shǎo
得为少阴病。所以然者，阴不得有汗，今头汗出，故知非少
yīn yě kě yǔ xiǎochái hú tāng shè bù liǎoliǎozhě dé shǐ ér jiě
阴也，可与小柴胡汤。设不了了者，得屎而解。

shānghán wǔ liù rì ǒu ér fā rè zhě chái hú tāngzhèng jù ér yǐ tā yào
149、伤寒五六日，呕而发热者，柴胡汤证具。而以他药
xià zhī chái hú zhèngréng zài zhě fù yǔ chái hú tāng cǐ suī yǐ xià zhī bù wéi nì
下之，柴胡证仍在者，复与柴胡汤。此虽已下之，不为逆，
bì zhēngzhēng ér zhèn què fā rè hàn chū ér jiě ruò xīn xià mǎn ér yìngtòngzhě cǐ
必蒸蒸而振，却发热汗出而解。若心下满而硬痛者，此
wéi jiéxiōng yě dà xiànxiōngtāngzhǔ zhī dàn mǎn ér bù tòngzhě cǐ wéi pǐ chái
为结胸也，大陷胸汤主之；但满而不痛者，此为痞，柴
hú bù zhōng yǔ zhī yí bàn xià xiè xīn tāng
胡不中与之，宜半夏泻心汤。

tài yáng shǎo yáng bìng bìng ér fǎn xià zhī chéng jiéxiōng xīn xià yìng xià
150、太阳少阳并病，而反下之，成结胸，心下硬，下
lì bù zhǐ shuǐ jiāng bù xià qí rén xīn fán
利不止，水浆不下，其人心烦。

mài fú ér jǐn ér fù xià zhī jǐn fǎn rù lǐ zé zuò pǐ àn zhī zì rú
151、脉浮而紧，而复下之，紧反入里，则作痞。按之自濡，
dàn qì pǐ ěr
但气痞耳。

tàiyángzhòngfēng xià lì ǒu nì biǎojiězhě nǎi kě gōngzhī qí rénzhí
152、太阳中风，下利呕逆，表解者，乃可攻之。其人𦵏

zhí hàn chū fā zuò yǒu shí tóutòng xīnxià pǐ yìngmǎn yǐnxiéxiàtòng gān ǒu
𦵏汗出，发作有时，头痛，心下痞硬满，引胁下痛，干呕

duǎn qì hàn chū bù wù hánzhě cǐ biǎojiě lǐ wèi hé yě shí zǎotāngzhǔ zhī
短气，汗出不恶寒者，此表解里未和也，十枣汤主之。

tàiyángbìng yī fā hàn suì fā rè wù hán yīn fù xiàzhī xīnxià pǐ
153、太阳病，医发汗，遂发热恶寒，因复下之，心下痞，

biǎo lǐ jù xū yīnyáng qì bìngjié wú yáng zé yīn dú fù jiāshāozhēn yīnxiōng
表里俱虚，阴阳气并竭，无阳则阴独，复加烧针，因胸

fán miàn sè qīnghuáng fū shùnzhě nánzhì jīn sè wēihuáng shǒu zú wēnzhě
烦，面色青黄，肤濇者，难治；今色微黄，手足温者，

yì yù
易愈。

xīnxià pǐ àn zhī rú qí mài guānshàng fú zhě dài huánghuáng liánxiè xīntāng
154、心下痞，按之濡，其脉关上浮者，大黄黄连泻心汤

zhǔ zhī
主之。

xīnxià pǐ ér fù wù hán hàn chū zhě fù zǐ xiè xīntāngzhǔ zhī
155、心下痞，而复恶寒汗出者，附子泻心汤主之。

běn yǐ xiàzhī gù xīnxià pǐ yǔ xiè xīntāng pǐ bù jiě qí rén kě ér
156、本以下之，故心下痞，与泻心汤；痞不解，其人渴而

kǒu zào fán xiǎobiàn bù lì zhě wǔ líng sǎn zhǔ zhī
口燥烦，小便不利者，五苓散主之。

shānghán hàn chū jiězhī hòu wèi zhōng bù hé xīnxià pǐ yìng gān yī shí
157、伤寒，汗出解之后，胃中不和，心下痞硬，干噎食

xiù xiéxià yǒushuǐ qì fù zhōng léi míng xià lì zhě shēngjiāng xiè xīntāngzhǔ zhī
臭，胁下有水气，腹中雷鸣下利者，生姜泻心汤主之。

shānghánzhòngfēng yī fǎn xiàzhī qí rén xià lì rì shù shí xíng gǔ bù huà
158、伤寒中风，医反下之，其人下利日数十行，谷不化，

fù zhōng léi míng xīnxià pǐ yìng ér mǎn gān ǒu xīn fán bù dé ān yī jiàn xīnxià pǐ
腹中雷鸣，心下痞硬而满，干呕心烦不得安。医见心下痞，

wèibìng bù jìn fù xiàzhī qí pǐ yì shèn cǐ fēi jié rè dàn yǐ wèi zhōng xū
谓病不尽，复下之，其痞益甚。此非结热，但以胃中虚，
kè qì shàng nì gù shǐ yìng yě gān cǎo xiè xīntāng zhǔ zhī
客气上逆，故使硬也，甘草泻心汤主之。

shānghán fú tāng yào xià lì bù zhǐ xīn xià pǐ yìng fú xiè xīntāng yǐ
159、伤寒服汤药，下利不止，心下痞硬。服泻心汤已，
fù yǐ tā yào xià zhī lì bù zhǐ yī yǐ lǐ zhōng yǔ zhī lì yì shèn lǐ zhōng zhě
复以他药下之，利不止，医以理中与之，利益甚。理中者，
lǐ zhōng jiāo cǐ lì zài xià jiāo chì shí zhī yú yú liáng tāng zhǔ zhī fù bù zhǐ zhě
理中焦，此利在下焦，赤石脂禹余粮汤主之。复不止者，
dāng lì qí xiǎo biàn
当利其小便。

shānghán tù xià hòu fā hàn xū fán mài shèn wēi bā jiǔ rì xīn xià pǐ yìng
160、伤寒吐下后，发汗，虚烦，脉甚微，八九日心下痞硬，
xié xià tòng qì shàng chōng yān hóu xuàn mào jīng mài dòng tì zhě jiǔ ér chéng wěi
胁下痛，气上冲咽喉，眩冒，经脉动惕者，久而成痿。

shānghán fā hàn ruò tù ruò xià jiě hòu xīn xià pǐ yìng yī qì bù chú zhě
161、伤寒发汗，若吐若下，解后心下痞硬，噫气不除者，
xuán fù dài zhě tāng zhǔ zhī
旋覆代赭汤主之。

xià hòu bù kě gèng xíng guì zhī tāng ruò hàn chū ér chuǎn wú dà rè zhě kě
162、下后不可更行桂枝汤，若汗出而喘，无大热者，可
yǔ má huáng xìng zǐ gān cǎo shí gāo tāng
与麻黄杏仁甘草石膏汤。

tàiyáng bìng wài zhèng wèi chú ér shù xià zhī suì xié rè ér lì lì xià bù
163、太阳病，外证未除，而数下之，遂协热而利，利下不
zhǐ xīn xià pǐ yìng biǎo lǐ bù jiě zhě guì zhī rén shēn tāng zhǔ zhī
止，心下痞硬，表里不解者，桂枝人参汤主之。

shānghán dà xià hòu fù fā hàn xīn xià pǐ wù hán zhě biǎo wèi jiě yě
164、伤寒大下后，复发汗，心下痞，恶寒者，表未解也，
bù kě gōng pǐ dāng xiān jiě biǎo biǎo jiě nǎi kě gōng pǐ jiě biǎo yí guì zhī tāng
不可攻痞，当先解表，表解乃可攻痞。解表宜桂枝汤，

gōng pǐ yí dài huánghuáng lián xiè xīn tāng

攻痞宜大黄黄连泻心汤。

shānghán fā rè hàn chū bù jiě xīnzhōng pǐ yìng ǒu tù ér xià lì zhě
165、伤寒发热，汗出不解，心中痞硬，呕吐而下利者，

dà chái hú tāng zhǔ zhī
大柴胡汤主之。

bìng rú guì zhī zhèng tóu bù tòng xiàng bù jiàng cùn mài wēi fú xiōngzhōng
166、病如桂枝证，头不痛，项不强，寸脉微浮，胸中

pǐ yìng qì shàng chōng hóu yān bù dé xī zhě cǐ wéi xiōng yǒu hán yě dāng tù zhī
痞硬，气上冲喉咽，不得息者，此为胸有寒也。当吐之，

yí guā dì sǎn
宜瓜蒂散。

bìng xié xià sù yǒu pǐ lián zài qí páng tòng yǐn shǎo fù rù yīn jīn zhě
167、病胁下素有痞，连在脐旁，痛引少腹，入阴筋者，

cǐ míng zàng jié sǐ
此名藏结，死。

shānghán ruò tù ruò xià hòu qī bā rì bù jiě rè jié zài lǐ biǎo lǐ jù rè
168、伤寒若吐若下后，七八日不解，热结在里，表里俱热，

shí shí wù fēng dà kě shé shàng gān zào ér fán yù yǐn shuǐ shù shēng zhě bái hǔ jiā
时时恶风，大渴，舌上干燥而烦，欲饮水数升者，白虎加

rén shēn tāng zhǔ zhī
人参汤主之。

shānghán wú dà rè kǒu zào kě xīn fán bèi wēi wù hán zhě bái hǔ jiā rén
169、伤寒无大热，口燥渴，心烦，背微恶寒者，白虎加人

shēn tāng zhǔ zhī
参汤主之。

shānghán mài fú fā rè wú hàn qí biǎo bù jiě bù kě yǔ bái hǔ tāng kě
170、伤寒脉浮，发热无汗，其表不解，不可与白虎汤，渴

yù yǐn shuǐ wú biǎo zhèng zhě bái hǔ jiā rén shēn tāng zhǔ zhī
欲饮水，无表证者，白虎加人参汤主之。

tài yáng shǎo yáng bìng bìng xīn xià yìng jǐng xiàng jiàng ér xuàn zhě dāng cì dà
171、太阳少阳并病，心下硬，颈项强而眩者，当刺大

zhuī fèi shù gān shù shèn wù xià zhī
椎、肺俞、肝俞，慎勿下之。

tài yáng yǔ shào yáng hé bìng zì xià lì zhě yǔ huáng qín tāng ruò ǒu zhě
172、太阳与少阳合病，自下利者，与黄芩汤；若呕者，

huáng qín jiā bàn xià shēng jiāng tāng zhǔ zhī
黄芩加半夏生姜汤主之。

shāng hán xiōng zhōng yǒu rè wèi zhōng yǒu xié qì fù zhōng tòng yù ǒu tù
173、伤寒，胸中有热，胃中有邪气，腹中痛，欲呕吐

zhě huáng lián tāng zhǔ zhī
者，黄连汤主之。

shāng hán bā jiǔ rì fēng shī xiāng bó shēn tǐ téng fán bù néng zì zhuǎn cè
174、伤寒八九日，风湿相搏，身体疼烦，不能自转侧，

bù ǒu bù kě mài fú xū ér sè zhě guì zhī fù zǐ tāng zhǔ zhī ruò qí rén dà biàn
不呕，不渴，脉浮虚而涩者，桂枝附子汤主之。若其人大便

yìng xiǎo biàn zì lì zhě qù guì jiā bái zhú tāng zhǔ zhī
硬，小便自利者，去桂加白术汤主之。

fēng shī xiāng bó gǔ jié téng fán chèn tòng bù dé qū shēn jìn zhī zé tòng jù
175、风湿相搏，骨节疼烦，掣痛不得屈伸，近之则痛剧，

hàn chū duǎn qì xiǎo biàn bù lì wù fēng bù yù qù yī huò shēn wēi zhōng zhě gān
汗出短气，小便不利，恶风不欲去衣，或身微肿者，甘

cǎo fù zǐ tāng zhǔ zhī
草附子汤主之。

shāng hán mài fú huá cǐ yǐ biǎo yǒu rè lǐ yǒu hán bái hǔ tāng zhǔ zhī
176、伤寒脉浮滑，此以表有热，里有寒，白虎汤主之。

shāng hán mài jié dài xīn dòng jì zhì gān cǎo tāng zhǔ zhī
177、伤寒，脉结代，心动悸，炙甘草汤主之。

mài àn zhī lái huǎn shí yī zhǐ fù lái zhě míng yuē jié yòu mài lái dòng ér zhōng
178、脉按之来缓，时一止复来者，名曰结。又脉来动而中

zhǐ gèng lái xiǎo shù zhōng yǒu hái zhě fǎn dòng míng yuē jié yīn yě mài lái dòng
止，更来小数，中有还者反动，名曰结，阴也。脉来动

ér zhōng zhǐ bù néng zì hái yīn ér fù dòng zhě míng yuē dài yīn yě dé cǐ mài
而中止，不能自还，因而复动者，名曰代，阴也。得此脉

zhě bì nán zhì
者必难治。

biànyángmíngbìngmài zhèngbìng zhì
辨阳明病脉证并治

wèn yuē bìng yǒu tài yáng yáng míng yǒu zhèng yáng yáng míng yǒu shào yáng yáng míng
179、问曰：病有太阳阳明，有正阳阳明，有少阳阳明，
hé wèi yě dá yuē tài yáng yáng míng zhě pí yuē shì yě zhèng yáng yáng míng zhě
何谓也？答曰：太阳阳明者，脾约是也；正阳阳明者，
wèi jiā shí shì yě shào yáng yáng míng zhě fā hàn lì xiǎo biàn yǐ wèi zhōng zào fán shí
胃家实是也；少阳阳明者，发汗利小便已，胃中燥烦实，
dà biàn nán shì yě
大便难是也。

yáng míng zhī wéi bìng wèi jiā shí shì yě
180、阳明之为病，胃家实是也。

wèn yuē hé yuán dé yáng míng bìng dá yuē tài yáng bìng ruò fā hàn ruò
181、问曰：何缘得阳明病？答曰：太阳病，若发汗，若
xià ruò lì xiǎo biàn cǐ wáng jīn yè wèi zhōng gān zào yīn zhuǎn shǔ yáng míng bù
下，若利小便，此亡津液，胃中干燥，因转属阳明。不
gēng yī nèi shí dà biàn nán zhě cǐ míng yáng míng yě
更衣，内实，大便难者，此名阳明也。

wèn yuē yáng míng bìng wài zhèng yún hé dá yuē shēn rè hàn zì chū bù
182、问曰：阳明病外证云何？答曰：身热，汗自出，不
wù hán fǎn wù rè yě
恶寒，反恶热也。

wèn yuē bìng yǒu dé zhī yī rì bù fā rè ér wù hán zhě hé yě dá yuē
183、问曰：病有得之一日，不发热而恶寒者，何也？答曰：
suī dé zhī yī rì wù hán jiāng zì bà jí zì hàn chū ér wù rè yě
虽得之一日，恶寒将自罢，即自汗出而恶热也。

wèn yuē wù hán hé gù zì bà dá yuē yáng míng jū zhōng zhǔ tǔ yě wàn
184、问曰：恶寒何故自罢？答曰：阳明居中，主土也，万
wù suǒ guī wú suǒ fù chuán shǐ suī wù hán èr rì zì zhǐ cǐ wéi yáng míng bìng yě
物所归，无所复传，始虽恶寒，二日自止，此为阳明病也。

běntàiyáng chū dé bìngshí fā qí hàn hánxiānchū bù chè yīnzhuǎnshǔ
185、本太阳，初得病时，发其汗，汗先出不彻，因转属

yángmíng yě shānghán fā rè wú hàn ǒu bù néngshí ér fǎnhànchū jí jí ránzhě
阳明也。伤寒发热无汗，呕不能食，而反汗出濇濇然者，

shì zhuǎnshǔ yángmíng yě
是转属阳明也。

shānghán sān rì yángmíngmài dà
186、伤寒三日，阳明脉大。

shānghánmài fú ér huǎn shǒu zú zì wēnzhě shì wéi xì zài tài yīn tài yīnzhě
187、伤寒脉浮而缓，手足自温者，是为系在太阴。太阴者，

shēndāng fā huáng ruò xiǎobiàn zì lì zhě bù néng fā huáng zhì qī bā rì dà biàn
身当发黄，若小便自利者，不能发黄。至七八日，大便

yìngzhě wéi yángmíngbìng yě
硬者，为阳明病也。

shānghánzhuǎn xì yángmíngzhě qí rén jí ránwēi hàn chū yě
188、伤寒转系阳明者，其人濇然微汗出也。

yángmíngzhòngfēng kǒu kǔ yān gān fù mǎnwēi chuǎn fā rè wù hán mài fú
189、阳明中风，口苦咽干，腹满微喘，发热恶寒，脉浮

ér jǐn ruò xià zhī zé fù mǎnxiǎobiànnán yě
而紧，若下之，则腹满小便难也。

yángmíngbìng ruò néngshí míngzhòngfēng bù néngshí míngzhònghán
190、阳明病，若能食，名中风，不能食，名中寒。

yángmíngbìng ruò zhònghánzhě bù néngshí xiǎobiàn bù lì shǒu zú jí rán
191、阳明病，若中寒者，不能食，小便不利，手足濇然

hàn chū cǐ yù zuò gù jiǎ bì dà biànchūyìnghòutáng suǒ yǐ ránzhě yǐ wèi zhōng
汗出，此欲作固瘕，必大便初硬后溏。所以然者，以胃中

lěng shuǐ gǔ bù bié gù yě
冷，水谷不别故也。

yángmíngbìng chū yù shí xiǎobiàn fǎn bù lì dà biàn zì tiáo qí rén gǔ
192、阳明病，初欲食，小便反不利，大便自调，其人骨

jiéténg xī xī rú yǒu rè zhuàng yǎn rán fā kuáng jí rán hàn chū ér jiě zhě cǐ
节疼，翕翕如有热状，奄然发狂，濇然汗出而解者，此

shuǐ bù shèng gǔ qì yǔ hàn gòng bìng mài jǐn zé yù
水不胜谷气，与汗共并，脉紧则愈。

yángmíngbìng yù jiě shí cóngshēnzhi xū shàng
193、阳明病欲解时，从申至戌上。

yángmíngbìng bù néngshí gōng qí rè bì yuē suǒ yǐ rán zhě wèi zhōng xū
194、阳明病，不能食，攻其热必哕。所以然者，胃中虚

lěng gù yě yǐ qí rén běn xū gōng qí rè bì yuē
冷故也。以其人本虚，攻其热必哕。

yángmíngbìng mài chí shí nán yòng bǎo bǎo zé wēi fán tóu xuàn bì xiǎo
195、阳明病，脉迟，食难用饱，饱则微烦，头眩，必小

biànnán cǐ yù zuò gǔ dàn suī xià zhī fù mǎn rú gù suǒ yǐ rán zhě mài chí gù
便难，此欲作谷瘵。虽下之，腹满如故，所以然者，脉迟故
yě
也。

yángmíngbìng fǎ duō hàn fǎn wú hàn qí shēn rú chóng xíng pí zhōng zhuàng zhě
196、阳明病，法多汗，反无汗，其身如虫行皮中状者，

cǐ yǐ jiǔ xū gù yě
此以久虚故也。

yángmíngbìng fǎn wú hàn ér xiǎo biàn lì èr sān rì ǒu ér ké shǒu zú
197、阳明病，反无汗，而小便利，二三日呕而咳，手足

jué zhě bì kǔ tóu tòng ruò bù ké bù ǒu shǒu zú bù jué zhě tóu bù tòng
厥者，必苦头痛。若不咳不呕，手足不厥者，头不痛。

yángmíngbìng dàn tóu xuàn bù wù hán gù néngshí ér ké qí rén yān bì
198、阳明病，但头眩，不恶寒，故能食而咳，其人咽必

tòng ruò bù ké zhě yān bù tòng
痛，若不咳者，咽不痛。

yángmíngbìng wú hàn xiǎo biàn bù lì xīn zhōng ào nǎo zhě shēn bì fā huáng
199、阳明病，无汗，小便不利，心中懊憹者，身必发黄。

yángmíngbìng bèi huǒ é shàng wēi hàn chū ér xiǎo biàn bù lì zhě bì fā
200、阳明病，被火，额上微汗出，而小便不利者，必发

huáng
黄。

yángmíngbìng mài fú ér jǐnzhě bì cháo rè fā zuò yǒu shí dàn fú zhě
201、阳明病，脉浮而紧者，必潮热，发作有时，但浮者，
bì dào hàn chū
必盗汗出。

yángmíngbìng kǒu zào dàn yù shù shuǐ bù yù yàn zhě cǐ bì nǚ
202、阳明病，口燥，但欲漱水，不欲咽者，此必衄。

yángmíngbìng běn zì hàn chū yī gèng chóng fā hàn bìng yǐ chāi shàng wēi
203、阳明病，本自汗出，医更重发汗，病已差，尚微

fán bù liǎo liǎo zhě cǐ bì dà biàn yìng gù yě yǐ wáng jīn yè wèi zhōng gān zào
烦不了了者，此必大便硬故也。以亡津液，胃中干燥，

gù lìng dà biàn yìng dāng wèn qí xiǎo biàn rì jǐ xíng ruò běn xiǎo biàn rì sān sì xíng
故令大便硬。当问其小便日几行，若本小便日三四行，

jīn rì zài xíng gù zhī dà biàn bù jiǔ chū jīn wéi xiǎo biàn shù shǎo yǐ jīn yè dāng hái
今日再行，故知大便不久出，今为小便数少，以津液当还

rù wèi zhōng gù zhī bù jiǔ bì dà biàn yě
入胃中，故知不久必大便也。

shāng hán ǒu duō suī yǒu yáng míng zhèng bù kě gōng zhī
204、伤寒呕多，虽有阳明证，不可攻之。

yángmíngbìng xīn xià yìng mǎn zhě bù kě gōng zhī gōng zhī lì suì bù zhǐ zhě
205、阳明病，心下硬满者，不可攻之，攻之利遂不止者

sǐ lì zhǐ zhě yù
死，利止者愈。

yángmíngbìng miàn hé sè chì bù kě gōng zhī bì fā rè sè huáng zhě
206、阳明病，面合色赤，不可攻之，必发热。色黄者，
xiǎo biàn bù lì yě
小便不利也。

yángmíngbìng bù tù bù xià xīn fán zhě kě yǔ tiáo wèi chéng qì tāng
207、阳明病，不吐不下，心烦者，可与调胃承气汤。

yángmíngbìng mài chí suī hàn chū bù wù hán zhě qí shēn bì zhòng duǎn qì
208、阳明病，脉迟，虽汗出不恶寒者，其身必重，短气，

fù mǎn ér chuǎn yǒu cháo rè zhě cǐ wài yù jiě kě gōng lǐ yě shǒu zú jí rán hàn
腹满而喘，有潮热者，此外欲解，可攻里也。手足濇然汗

chū zhě cǐ dà biàn yǐ yìng yě dà chéng qì tāng zhǔ zhī ruò hàn duō wēi fā rè wù
出者，此大便已硬也，大承气汤主之；若汗多，微发热恶

hán zhě wài wèi jiě yě qí rè bù cháo wèi kě yǔ chéng qì tāng ruò fù dà mǎn bù
寒者，外未解也，其热不潮，未可与承气汤；若腹大满不

tōng zhě kě yǔ xiǎo chéng qì tāng wēi hé wèi qì wù lìng zhì dà xiè xià
通者，可与小承气汤，微和胃气，勿令至大泄下。

yáng míng bìng cháo rè dà biàn wēi yìng zhě kě yǔ dà chéng qì tāng bù yìng
209、阳明病，潮热，大便微硬者，可与大承气汤，不硬

zhě bù kě yǔ zhī ruò bù dà biàn liù qī rì kǒng yǒu zào shǐ yù zhī zhī fǎ shǎo
者，不可与之。若不大便六七日，恐有燥屎，欲知之法，少

yǔ xiǎo chéng qì tāng tāng rù fù zhōng zhuǎn shǐ qì zhě cǐ yǒu zào shǐ yě nǎi kě
与小承气汤，汤入腹中，转矢气者，此有燥屎也，乃可

gōng zhī ruò bù zhuǎn shǐ qì zhě cǐ dàn chū tóu yìng hòu bì táng bù kě gōng zhī
攻之；若不转矢气者，此但初头硬，后必溏，不可攻之，

gōng zhī bì zhàng mǎn bù néng shí yě yù yìn shuǐ zhě yǔ shuǐ zé yuē qí hòu fā rè zhě
攻之必胀满不能食也。欲饮水者，与水则哕。其后发热者，

bì dà biàn fù yìng ér shǎo yě yǐ xiǎo chéng qì tāng hé zhī bù zhuǎn shǐ qì zhě shèn
必大便复硬而少也，以小承气汤和之。不转矢气者，慎

bù kě gōng yě
不可攻也。

fū shí zé zhān yǔ xū zé zhèng shēng zhèng shēng zhě chóng yǔ yě zhí shì
210、夫实则谵语，虚则郑声。郑声者，重语也。直视

zhān yǔ chuǎn mǎn zhě sǐ xià lì zhě yì sǐ
谵语，喘满者死，下利者亦死。

fā hàn duō ruò chóng fā hàn zhě wáng qí yáng zhān yǔ mài duǎn zhě sǐ
211、发汗多，若重发汗者，亡其阳，谵语，脉短者死，

mài zì hé zhě bù sǐ
脉自和者不死。

shāng hán ruò tù ruò xià hòu bù jiě bù dà biàn wǔ liù rì shàng zhì shí
212、伤寒，若吐若下后，不解，不大便五六日，上至十

yú rì rì bǔ suǒ fā cháo rè bù wù hán dú yǔ rú jiàn guǐ zhuàng ruò jù zhě
余日，日晡所发潮热，不恶寒，独语如见鬼状。若剧者，

fā zé bù shí rén xún yī mō chuáng tì ér bù ān wēi chuǎnzhí shì mài xiánzhě
发则不识人，循衣摸床，惕而不安，微喘直视，脉弦者

shēng sè zhě sǐ wēi zhě dàn fā rè zhān yǔ zhě dà chéng qì tāngzhǔ zhī ruò yī
生，涩者死。微者，但发热谵语者，大承气汤主之。若一

fú lì zé zhǐ hòu fú
服利，则止后服。

yángmíngbìng qí rén duō hàn yǐ jīn yè wài chū wèi zhōng zào dà biàn bì
213、阳明病，其人多汗，以津液外出，胃中燥，大便必

yìng yìng zé zhān yǔ xiǎochéng qì tāngzhǔ zhī ruò yī fú zhān yǔ zhǐ zhě gèng mò
硬，硬则谵语，小承气汤主之。若一服谵语止者，更莫

fù fú
复服。

yángmíngbìng zhān yǔ fā cháo rè mài huá ér jí zhě xiǎochéng qì tāngzhǔ
214、阳明病，谵语，发潮热，脉滑而疾者，小承气汤主

zhī yīn yǔ chéng qì tāng yī shēng fù zhōngzhuǎn qì zhě gèng fú yī shēng ruò bù
之。因与承气汤一升，腹中转气者，更服一升。若不

zhuǎn qì zhě wù gèng yǔ zhī míng rì yòu bù dà biàn mài fǎn wēi sè zhě lǐ xū yě
转气者，勿更与之；明日又不大便，脉反微涩者，里虚也，

wéi nán zhì bù kě gèng yǔ chéng qì tāng yě
为难治，不可更与承气汤也。

yángmíngbìng zhān yǔ yǒucháo rè fǎn bù néng shí zhě wèi zhōng bì yǒu zào
215、阳明病，谵语，有潮热，反不能食者，胃中必有燥

shǐ wǔ liù méi yě ruò néng shí zhě dàn yìng ěr yí dà chéng qì tāngxià zhī
屎五六枚也，若能食者，但硬耳，宜大承气汤下之。

yángmíngbìng xià xuè zhān yǔ zhě cǐ wéi rè rù xuè shì dàn tóu hàn chū zhě
216、阳明病，下血谵语者，此为热入血室，但头汗出者，

cì qī mén suí qí shí ér xiè zhī jí rán hàn chū zé yù
刺期门，随其实而泻之，澀然汗出则愈。

hàn chū zhān yǔ zhě yǐ yǒu zào shǐ zài wèi zhōng cǐ wéi fēng yě xū xià zhě
217、汗出谵语者，以有燥屎在胃中，此为风也。须下者，

guò jīng nǎi kě xià zhī xià zhī ruò zǎo yǔ yán bì luàn yǐ biǎo xū lǐ shí gù yě
过经乃可下之。下之若早，语言必乱，以表虚里实故也。

xiàzhī yù yí dà chéng qì tāng
下之愈，宜大承气汤。

shānghán sì wǔ rì mài chén ér chuǎnmǎn chénwéi zài lǐ ér fǎn fā qí hàn
218、伤寒四五日，脉沉而喘满，沉为在里。而反发其汗，

jīn yè yuè chū dà biànwéi nán biǎo xū lǐ shí jiǔ zé zhān yǔ
津液越出，大便为难，表虚里实，久则谵语。

sānyáng hé bìng fù mǎnshēnzhòng nán yú zhuǎn cè kǒu bù rénmiàngòu zhān
219、三阳合病，腹满身重，难于转侧，口不仁面垢，谵

yǔ yí niào fā hàn zé zhān yǔ xiàzhī zé é shàngshēnghàn shǒu zú nì lěng ruò
语遗尿。发汗则谵语，下之则额上生汗，手足逆冷。若

zì hàn chū zhě bái hǔ tāngzhǔ zhī
自汗出者，白虎汤主之。

èr yángbìngbìng tài yángzhèng bà dàn fā cháo rè shǒu zú zhí zhí hán chū
220、二阳并病，太阳证罢，但发潮热，手足絜絜汗出，

dà biànnán ér zhān yǔ zhě xiàzhī zé yù yí dà chéng qì tāng
大便难而谵语者，下之则愈，宜大承气汤。

yángmíngbìng mài fú ér jǐn yān zào kǒu kǔ fù mǎn ér chuǎn fā rè hán
221、阳明病，脉浮而紧，咽燥口苦，腹满而喘，发热汗

chū bù wù hán fǎn wù rè shēnzhòng ruò fā hàn zé zào xīn kuài kuài fǎnzhān yǔ
出，不恶寒，反恶热，身重。若发汗则躁，心愤愤反谵语；

ruò jiā wēnzhēn bì chù tì fán zào bù dé mián ruò xiàzhī zé wèi zhōngkōng xū kè
若加温针，必怵惕烦躁不得眠，若下之，则胃中空虚，客

qì dòng gé xīnzhōng ào nǎo shéshàngtāi zhě zhī zǐ chǐ tāngzhǔ zhī
气动膈，心中懊憹，舌上胎者，栀子豉汤主之。

ruò kě yù yǐnshuǐ kǒu gān shé zào zhě bái hǔ jiā rénshēntāngzhǔ zhī
222、若渴欲饮水，口干舌燥者，白虎加人参汤主之。

ruò mài fú fā rè kě yù yǐnshuǐ xiǎobiàn bù lì zhě zhū língtāngzhǔ zhī
223、若脉浮发热，渴欲饮水，小便不利者，猪苓汤主之。

yángmíngbìng hàn chū duō ér kě zhě bù kě yǔ zhū língtāng yǐ hàn duō wèi
224、阳明病，汗出多而渴者，不可与猪苓汤。以汗多胃

zhōngzào zhū língtāng fù lì qí xiǎobiàn gù yě
中燥，猪苓汤复利其小便故也。

mài fú ér chí biǎo rè lǐ hán xià lì qīng gǔ zhě sì nì tāng zhǔ zhī
225、脉浮而迟，表热里寒，下利清谷者，四逆汤主之。

ruò wèi zhōng xū lěng bù néng shí zhě yǐn shuǐ zé yuē
226、若胃中虚冷，不能食者，饮水则哕。

mài fú fā rè kǒu gān bí zào néng shí zhě zé nù
227、脉浮发热，口干鼻燥，能食者则衄。

yáng míng bìng xià zhī qí wài yǒu rè shǒu zú wēn bù jié xiōng xīn zhōng
228、阳明病，下之，其外有热，手足温，不结胸，心中

ào nǎo jī bù néng shí dàn tóu hàn chū zhě zhī zǐ chǐ tāng zhǔ zhī
懊憹，饥不能食，但头汗出者，栀子豉汤主之。

yáng míng bìng fā cháo rè dà biàn táng xiǎo biàn zì kě xiōng xié mǎn bù
229、阳明病，发潮热，大便溏，小便自可，胸胁满不
qù zhě yǔ xiǎo chái hú tāng
去者，与小柴胡汤。

yáng míng bìng xié xià yìng mǎn bù dà biàn ér ǒu shé shàng bái tāi zhě kě
230、阳明病，胁下硬满，不大便而呕，舌上白胎者，可
yǔ xiǎo chái hú tāng shàng jiāo dé tōng jīn yè dé xià wèi qì yīn hé shēn jí rán
与小柴胡汤。上焦得通，津液得下，胃气因和，身濇然
hàn chū ér jiě
汗出而解。

yáng míng zhōng fēng mài xián fú dà ér duǎn qì fù dōu mǎn xié xià jí xīn tòng
231、阳明中风，脉弦浮大而短气，腹都满，胁下及心痛，
jiǔ àn zhī qì bù tōng bí gān bù dé hàn shì wò yī shēn jí mù xī huáng xiǎo
久按之气不通，鼻干，不得汗，嗜卧，一身及目悉黄，小
biàn nán yǒu cháo rè shí shí yuē ěr qián hòu zhǒng cì zhī xiǎo chāi wài bù jiě
便难，有潮热，时时哕，耳前后肿。刺之小差，外不解。

bìng guò shí rì mài xù fú zhě yǔ xiǎo chái hú tāng
病过十日，脉续浮者，与小柴胡汤。

mài dàn fú wú yú zhèng zhě yǔ má huáng tāng ruò bù niào fù mǎn jiā yuē
232、脉但浮，无余证者，与麻黄汤；若不尿，腹满加哕
zhě bù zhì
者，不治。

yángmíngbìng zì hàn chū ruò fā hàn xiǎobiàn zì lì zhě cǐ wéi jīn yè
233、阳明病，自汗出，若发汗，小便自利者，此为津液

nèi jié suī yìng bù kě gōng xià zhī dāng xū zì yù dà biàn yí mì jiān dǎo ér tōng zhī
内竭，虽硬不可攻下之，当须自欲大便，宜蜜煎导而通之。

ruò tǔ guā gēn jí dà zhū dǎn zhī jiē kě wéi dǎo
若土瓜根及大猪胆汁，皆可为导。

yángmíngbìng mài chí hàn chū duō wēi wù hán zhě biǎowèi jiě yě kě fā
234、阳明病，脉迟，汗出多，微恶寒者，表未解也，可发

hàn yí guì zhī tāng
汗，宜桂枝汤。

yángmíngbìng mài fú wú hàn ér chuǎn zhě fā hàn zé yù yí má huáng tāng
235、阳明病，脉浮，无汗而喘者，发汗则愈，宜麻黄汤。

yángmíngbìng fā rè hàn chū zhě cǐ wéi rè yuè bù néng fā huáng yě dàn
236、阳明病，发热汗出者，此为热越，不能发黄也；但

tóu hàn chū shēn wú hàn qí jǐng ér huán xiǎobiàn bù lì kě yǐn shuǐ jiāng zhě
头汗出，身无汗，剂颈而还，小便不利，渴引水浆者，

cǐ wéi yū rè zài lǐ shēn bì fā huáng yīn chén hào tāng zhǔ zhī
此为瘀热在里，身必发黄，茵陈蒿汤主之。

yángmíngzhèng qí rén xǐ wàng zhě bì yǒu xù xuè suǒ yǐ rán zhě běn yǒu
237、阳明证，其人喜忘者，必有蓄血。所以然者，本有

jiǔ yū xuè gù lìng xǐ wàng shǐ suī yìng dà biàn fǎn yì qí sè bì hēi zhě yí
久瘀血，故令喜忘。屎虽硬，大便反易，其色必黑者，宜

dǐ dāng tāng xià zhī
抵当汤下之。

yángmíngbìng xià zhī xīn zhōng ào nǎo ér fán wèi zhōng yǒu zào shǐ zhě kě
238、阳明病，下之，心中懊憹而烦，胃中有燥屎者，可

gōng fù wēi mǎn chū tóu yìng hòu bì táng bù kě gōng zhī ruò yǒu zào shǐ zhě
攻。腹微满，初头硬，后必溏，不可攻之。若有燥屎者，

yí dà chéng qì tāng
宜大承气汤。

bìng rén bù dà biàn wǔ liù rì rào qí tòng fán zào fā zuò yǒu shí zhě cǐ
239、病人不大便五六日，绕脐痛，烦躁，发作有时者，此

yǒu zào shǐ gù shǐ bù dà biàn yě
有燥屎，故使不大便也。

bìng rén fán rè hàn chū zé jiě yòu rú nùè zhuàng rì bǔ suǒ fā rè zhě
240、病人烦热，汗出则解，又如疟状，日晡所发热者，
shǔ yáng míng yě mài shí zhě yí xià zhī mài fú xū zhě yí fā hàn xià zhī yǔ dà
属阳明也。脉实者，宜下之；脉浮虚者，宜发汗。下之与大
chéng qì tāng fā hàn yí guì zhī tāng
承气汤，发汗宜桂枝汤。

dà xià hòu liù qī rì bù dà biàn fán bù jiě fù mǎn tòng zhě cǐ yǒu zào
241、大下后，六七日不大便，烦不解，腹满痛者，此有燥
shǐ yě suǒ yǐ rán zhě běn yǒu sù shí gù yě yí dà chéng qì tāng
屎也。所以然者，本有宿食故也，宜大承气汤。

bìng rén xiǎo biàn bù lì dà biàn zhà nán zhà yì shí yǒu wēi rè chuǎn mào bù
242、病人小便不利，大便乍难乍易，时有微热，喘冒不
néng wò zhě yǒu zào shǐ yě yí dà chéng qì tāng
能卧者，有燥屎也，宜大承气汤。

shí gǔ yù ǒu shǔ yáng míng yě wú zhū yú tāng zhǔ zhī dé tāng fǎn jù zhě
243、食谷欲呕，属阳明也，吴茱萸汤主之。得汤反剧者，
shǔ shàng jiāo yě
属上焦也。

tài yáng bìng cùn huǎn guān fú chǐ ruò qí rén fā rè hàn chū fù wù hán bù
244、太阳病，寸缓关浮尺弱，其人发热汗出，复恶寒，不
ǒu dàn xīn xià pǐ zhě cǐ yǐ yī xià zhī yě rú qí bù xià zhě bìng rén bù wù hán
呕，但心下痞者，此以医下之也。如其不下者，病人不恶寒
ér kě zhě cǐ zhuǎn shǔ yáng míng yě xiǎo biàn shù zhě dà biàn bì yìng bù gēng yī
而渴者，此转属阳明也。小便数者，大便必硬，不更衣
shí rì wú suǒ kǔ yě kě yù yǐn shuǐ shǎo shǎo yǔ zhī dàn yǐ fǎ jiù zhī kě
十日，无所苦也。渴欲饮水，少少与之，但以法救之；渴
zhě yí wǔ líng sǎn
者，宜五苓散。

mài yáng wēi ér hàn chū shǎo zhě wéi zì hé yě hàn chū duō zhě wéi tài guò yáng
245、脉阳微而汗出少者，为自和也，汗出多者为太过。阳

mài shí yīn fā qí hàn chū duō zhě yì wéi tài guò tài guò zhě wéi yáng jué yú lǐ
脉实，因发其汗，出多者，亦为太过。太过者，为阳绝于里，
wáng jīn yè dà biànyīnyìng yě
亡津液，大便因硬也。

mài fú ér kōu fú wéi yáng kōu wéi yīn fú kōu xiāng bó wèi qì shēng rè
246、脉浮而芤，浮为阳，芤为阴。浮芤相搏，胃气生热，
qí yáng zé jué
其阳则绝。

fū yáng mài fú ér sè fú zé wèi qì qiáng sè zé xiǎo biàn shù fú sè xiāng
247、趺阳脉浮而涩，浮则胃气强，涩则小便数。浮涩相
bó dà biàn zé yìng qí pí wèi yuē má zǐ rén wán zhǔ zhī
搏，大便则硬，其脾为约，麻子仁丸主之。

tài yáng bìng sān rì fā hàn bù jiě zhēng zhēng fā rè zhě shǔ wèi yě tiáo
248、太阳病三日，发汗不解，蒸蒸发热者，属胃也，调
wèi chéng qì tāng zhǔ zhī
胃承气汤主之。

shāng hán tù hòu fù zhàng mǎn zhě yǔ tiáo wèi chéng qì tāng
249、伤寒吐后，腹胀满者，与调胃承气汤。

tài yáng bìng ruò tù ruò xià ruò fā hàn hòu wēi fán xiǎo biàn shù dà biàn
250、太阳病，若吐若下若发汗后，微烦，小便数，大便
yīnyìng zhě yǔ xiǎo chéng qì tāng hé zhī yù
因硬者，与小承气汤和之愈。

dé bìng èr sān rì mài ruò wú tài yáng chái hú zhèng fán zào xīn xià yìng
251、得病二三日，脉弱，无太阳、柴胡证，烦躁心下硬。

zhì sì wǔ rì suī néng shí yǐ xiǎo chéng qì tāng shǎo shǎo yǔ wēi hé zhī lìng
至四五日，虽能食，以小承气汤，少少与，微和之，令
xiǎo ān zhì liù rì yǔ chéng qì tāng yī shēng ruò bù dà biàn liù qī rì xiǎo biàn
小安，至六日，与承气汤一升。若不大便六七日，小便

shǎo zhě suī bù shòu shí dàn chū tóu yìng hòu bì táng wèi dìng chéng yìng gōng zhī
少者，虽不受食，但初头硬，后必溏，未定成硬，攻之
bì táng xū xiǎo biàn lì shǐ dìng yìng nǎi kě gōng zhī yí dà chéng qì tāng
必溏；须小便利，屎定硬，乃可攻之，宜大承气汤。

shānghán liù qī rì mù zhōng bù liǎoliǎo jīng bù hé wú biǎo lǐ zhèng
252、伤寒六七日，目中不了了，睛不和，无表里证，

dà biànnán shēnwēi rè zhě cǐ wéi shí yě jí xià zhī yí dà chéng qì tāng
大便难，身微热者，此为实也，急下之，宜大承气汤。

yángmíngbìng fā rè hàn duō zhě jí xià zhī yí dà chéng qì tāng
253、阳明病，发热汗多者，急下之，宜大承气汤。

fā hàn bù jiě fù mǎntòngzhě jí xià zhī yí dà chéng qì tāng
254、发汗不解，腹满痛者，急下之，宜大承气汤。

fù mǎn bù jiǎn jiǎn bù zú yán dāngxià zhī yí dà chéng qì tāng
255、腹满不减，减不足言，当下之，宜大承气汤。

yángmíngshàoyáng hé bìng bì xià lì qí mài bù fù zhě wéi shùn yě fù
256、阳明少阳合病，必下利。其脉不负者，为顺也。负

zhě shī yě hù xiāng kè zéi míngwéi fù yě mài huá ér shuòzhě yǒu sù shí yě
者，失也，互相克贼，名为负也。脉滑而数者，有宿食也，

dāngxià zhī yí dà chéng qì tāng
当下之，宜大承气汤。

bìng rén wú biǎo lǐ zhèng fā rè qī bā rì suī mài fú shuòzhě kě xià zhī
257、病人无表里证，发热七八日，虽脉浮数者，可下之。

jià lìng yǐ xià mài shuò bù jiě hé rè zé xiāo gǔ xǐ jī zhì liù qī rì bù dà biàn
假令已下，脉数不解，合热则消谷喜饥，至六七日不大便

zhě yǒu yū xuè yí dǐ dāng tāng
者，有瘀血，宜抵当汤。

ruò mài shuò bù jiě ér xià bù zhǐ bì xié rè biànnóng xuè yě
258、若脉数不解，而下不止，必协热便脓血也。

shānghán fā hàn yǐ shēn mù wéi huáng suǒ yǐ rán zhě yǐ hán shī zài lǐ bù
259、伤寒发汗已，身目为黄。所以然者，以寒湿在里不

jiě gù yě yǐ wéi bù kě xià yě yú hán shī zhōng qiú zhī
解故也。以为不可下也，于寒湿中求之。

shānghán qī bā rì shēnhuáng rú jú zǐ sè xiǎobiàn bù lì fù wēi mǎn zhě
260、伤寒七八日，身黄如橘子色，小便不利，腹微满者，

yīn chéng hāo tāng zhǔ zhī
茵陈蒿汤主之。

shānghán shēnhuáng fā rè zhī zǐ bò pí tāngzhǔ zhī

261、伤寒身黄发热，栀子檗皮汤主之。

shānghán yū rè zài lǐ shēn bì huáng má huáng lián yáo chì xiǎo dòu tāng zhǔ zhī

262、伤寒瘀热在里，身必黄，麻黄连翘赤小豆汤主之。

biànshàoyáng bìng mài zhèng bìng zhì

辨少阳病脉证并治

shàoyáng zhī wéi bìng kǒu kǔ yān gān mù xuàn yě

263、少阳之为病，口苦，咽干，目眩也。

shàoyáng zhòng fēng liǎng ěr wú suǒ wén mù chì xiōng zhōng mǎn ér fán zhě

264、少阳中风，两耳无所闻，目赤，胸中满而烦者，

bù kě tǔ xià tǔ xià zé jì ér jīng

不可吐下，吐下则悸而惊。

shānghán mài xián xì tóu tòng fā rè zhě shǔ shàoyáng shàoyáng bù kě fā

265、伤寒，脉弦细，头痛发热者，属少阳。少阳不可发

hàn fā hàn zé zhān yǔ cǐ shǔ wèi wèi hé zé yù wèi bù hé fán ér jì
汗，发汗则谵语，此属胃，胃和则愈，胃不和，烦而悸。

běn tài yáng bìng bù jiě zhuǎn rù shàoyáng zhě xié xià yìng mǎn gān ǒu bù néng

266、本太阳病不解，转入少阳者，胁下硬满，干呕不能

shí wǎng lái hán rè shàng wèi tǔ xià mài chén jǐn zhě yǔ xiǎo chái hú tāng
食，往来寒热，尚未吐下，脉沉紧者，与小柴胡汤。

ruò yǐ tǔ xià fā hàn wēn zhēn zhān yǔ chái hú tāng zhèng bà cǐ wéi huài bìng

267、若已吐下发汗温针，谵语，柴胡汤证罢，此为坏病。

zhī fàn hé nì yǐ fǎ zhì zhī

知犯何逆，以法治之。

sānyáng hé bìng mài fú dà shàng guān shàng dàn yù mián shuì mù hé zé

268、三阳合病，脉浮大，上关上，但欲眠睡，目合则

hàn
汗。

shānghán liù qī rì wú dà rè qí rén zào fán zhě cǐ wéi yáng qù rù yīn gù

269、伤寒六七日，无大热，其人躁烦者，此为阳去入阴故

yě
也。

shānghán sān rì sānyángwéi jìn sānyīndāngshòuxié qí rén fǎnnéngshí ér
270、伤寒三日，三阳为尽，三阴当受邪，其人反能食而

bù ǒu cǐ wéi sānyīn bù shòuxié yě
不呕，此为三阴不受邪也。

shānghán sān rì shàoyángmài xiǎozhě yù yǐ yě
271、伤寒三日，少阳脉小者，欲已也。

shàoyángbìng yù jiěshí cóngyín zhì chénshàng
272、少阳病欲解时，从寅至辰上。

biàntài yīnbìngmài zhèngbìngzhì
辨太阴病脉证并治

tàiyīnzhī wéibìng fù mǎn ér tù shí bù xià zì lì yì shèn shí fù zì
273、太阴之为病，腹满而吐，食不下，自利益甚，时腹自

tòng ruòxiàzhī bì xiōngxiàjiéyìng
痛。若下之，必胸下结硬。

tàiyīnzhòngfēng sì zhī fánténg yángwēiyīn sè ér chángzhě wéi yù yù
274、太阴中 风，四肢烦疼，阳微阴涩而长者，为欲愈。

tàiyīnbìng yù jiěshí cónghài zhì chǒushàng
275、太阴病，欲解时，从亥至丑上。

tàiyīnbìng mài fú zhě kě fā hàn yí guì zhī tāng
276、太阴病，脉浮者，可发汗，宜桂枝汤。

zì lì bù kě zhě shǔ tàiyīn yǐ qí zàngyǒu hán gù yě dāngwēnzhī yí
277、自利不渴者，属太阴，以其藏有寒故也。当温之，宜

fú sì nì bèi
服四逆辈。

shānghánmài fú ér huǎn shǒu zú zì wēnzhě xì zài tàiyīn tàiyīndāng fā
278、伤寒脉浮而缓，手足自温者，系在太阴。太阴当发

shēnhuáng ruòxiǎobiàn zì lì zhě bù néng fā huáng zhì qī bā rì suī bào fán xià
身黄，若小便自利者，不能发黄；至七八日，虽暴烦下

lì rì shí yú xíng bì zì zhǐ yǐ pí jiāshí fǔ huì dāng qù gù yě
利日十余行，必自止，以脾家实，腐秽当去故也。

běntàiyángbìng yī fǎnxiàzhī yīn ěr fù mǎn shí tòngzhě shǔ tàiyīn yě
279、本太阳病，医反下之，因尔腹满时痛者，属太阴也，

guì zhī jiā sháo yào tāng zhǔ zhī dà shí tòng zhě guì zhī jiā dà huáng tāng zhǔ zhī
桂枝加芍药汤主之，大实痛者，桂枝加大黄汤主之。

tài yīn wéi bìng mài ruò qí rén xù zì biàn lì shè dāng xíng dài huáng sháo yào
280、太阴为病，脉弱，其人续自便利，设当行大黄芍药
zhě yí jiǎn zhī yǐ qí rén wèi qì ruò yì dòng gù yě
者，宜减之，以其人胃气弱，易动故也。

biàn shào yīn bìng mài zhèng bìng zhì
辨少阴病脉证并治

shào yīn zhī wéi bìng mài wēi xì dàn yù mèi yě
281、少阴之为病，脉微细，但欲寐也。

shào yīn bìng yù tù bù tù xīn fán dàn yù mèi wǔ liù rì zì lì ér kě
282、少阴病，欲吐不吐，心烦，但欲寐，五六日自利而渴
zhě shǔ shào yīn yě xū gù yǐn shuǐ zì jiù ruò xiǎo biàn sè bái zhě shào yīn bìng xíng
者，属少阴也，虚故引水自救；若小便色白者，少阴病形
xī jù xiǎo biàn bái zhě yǐ xià jiāo xū yǒu hán bù néng zhì shuǐ gù lìng sè bái yě
悉具，小便白者，以下焦虚有寒，不能制水，故令色白也。

bìng rén mài yīn yáng jù jǐn fǎn hàn chū zhě wáng yáng yě cǐ shǔ shào yīn
283、病人脉阴阳俱紧，反汗出者，亡阳也，此属少阴，
fǎ dāng yān tòng ér fù tù lì
法当咽痛而复吐利。

shào yīn bìng ké ér xià lì zhān yǔ zhě bèi huǒ qì jié gù yě xiǎo biàn
284、少阴病，咳而下利，谵语者，被火气劫故也，小便
bì nán yǐ qiáng zé shào yīn hàn yě
必难，以强责少阴汗也。

shào yīn bìng mài xì chén shuò bìng wéi zài lǐ bù kě fā hàn
285、少阴病，脉细沉数，病为在里，不可发汗。

shào yīn bìng mài wēi bù kě fā hàn wáng yáng gù yě yáng yǐ xū chǐ
286、少阴病，脉微，不可发汗，亡阳故也，阳已虚，尺
mài ruò sè zhě fù bù kě xià zhī
脉弱涩者，复不可下之。

shào yīn bìng mài jǐn zhì qī bā rì zì xià lì mài bào wēi shǒu zú fǎn
287、少阴病，脉紧，至七八日，自下利，脉暴微，手足反

wēn mài jǐn fǎn qù zhě wéi yù jiě yě suī fán xià lì bì zì yù
温，脉紧反去者，为欲解也，虽烦下利，必自愈。

shàoyīnbìng xià lì ruò lì zì zhǐ wù hán ér quán wò shǒu zú wēn zhě
288、少阴病，下利，若利自止，恶寒而踈卧，手足温者，
kě zhì
可治。

shàoyīnbìng wù hán ér quán shí zì fán yù qù yī bèi zhě kě zhì
289、少阴病，恶寒而踈，时自烦，欲去衣被者，可治。

shàoyīnzhōngfēng mài yáng wēi yīn fú zhě wéi yù yù
290、少阴中风，脉阳微阴浮者，为欲愈。

shàoyīnbìng yù jiě shí cóng zǐ zhì yínshàng
291、少阴病，欲解时，从子至寅上。

shàoyīnbìng tǔ lì shǒu zú bù nì lěng fǎn fā rè zhě bù sǐ mài bù
292、少阴病，吐利，手足不逆冷，反发热者，不死。脉不
zhì zhě jiǔshàoyīn qī zhuàng
至者，灸少阴七壮。

shàoyīnbìng bā jiǔ rì yī shēnshǒu zú jìn rè zhě yǐ rè zài pángguāng
293、少阴病，八九日，一身手足尽热者，以热在膀胱，
bì biànxuè yě
必便血也。

shàoyīnbìng dàn jué wú hàn ér qiáng fā zhī bì dòng qí xuè wèi zhī cóng
294、少阴病，但厥无汗，而强发之，必动其血。未知从
hé dào chū huò cóng kǒu bí huò cóng mù chū zhě shì míng xià jué shàng jié wéi nán zhì
何道出，或从口鼻，或从目出者，是名下厥上竭，为难治。

shàoyīnbìng wù hán shēn quán ér lì shǒu zú nì lěng zhě bù zhì
295、少阴病，恶寒身踈而利，手足逆冷者，不治。

shàoyīnbìng tǔ lì zào fán sì nì zhě sǐ
296、少阴病，吐利躁烦，四逆者，死。

shàoyīnbìng xià lì zhǐ ér tóuxuàn shí shí zì mào zhě sǐ
297、少阴病，下利止而头眩，时时自冒者，死。

shàoyīnbìng sì nì wù hán ér shēn quán mài bù zhì bù fán ér zào zhě sǐ
298、少阴病，四逆恶寒而身踈，脉不至，不烦而躁者，死。

shàoyīnbìng liù qī rì xī gāo zhě sǐ
299、少阴病，六七日，息高者，死。

shàoyīnbìng mài wēi xì chén dàn yù wò hàn chū bù fán zì yù tù zhì
300、少阴病，脉微细沉，但欲卧，汗出不烦，自欲吐。至

wǔ liù rì zì lì fù fán zào bù dé wò mèi zhě sǐ
五六日，自利，复烦躁不得卧寐者，死。

shàoyīnbìng shǐ dé zhī fǎn fā rè mài chén zhě má huáng xì xīn fù zǐ
301、少阴病，始得之，反发热，脉沉者，麻黄细辛附子

tāng zhǔ zhī
汤主之。

shàoyīnbìng dé zhī èr sān rì má huáng fù zǐ gān cǎo tāng wēi fā hàn yǐ
302、少阴病，得之二三日，麻黄附子甘草汤微发汗。以

èr sān rì wú zhèng gù wēi fā hàn yě
二三日无证，故微发汗也。

shàoyīnbìng dé zhī èr sān rì yǐ shàng xīn zhōng fán bù dé wò huáng lián
303、少阴病，得之二三日以上，心中烦，不得卧，黄连

ē jiāo tāng zhǔ zhī
阿胶汤主之。

shàoyīnbìng dé zhī yī èr rì kǒu zhōng hé qí bèi wù hán zhě dāng jiǔ
304、少阴病，得之一二日，口中和，其背恶寒者，当灸

zhī fù zǐ tāng zhǔ zhī
之，附子汤主之。

shàoyīnbìng shēn tǐ tòng shǒu zú hán gǔ jié tòng mài chén zhě fù zǐ
305、少阴病，身体痛，手足寒，骨节痛，脉沉者，附子

tāng zhǔ zhī
汤主之。

shàoyīnbìng xià lì biànnóng xuè zhě táo huā tāng zhǔ zhī
306、少阴病，下利便脓血者，桃花汤主之。

shàoyīnbìng èr sān rì zhì sì wǔ rì fù tòng xiǎo biàn bù lì xià lì
307、少阴病，二三日至四五日，腹痛，小便不利，下利

bù zhǐ biànnóng xuè zhě táo huā tāng zhǔ zhī
不止，便脓血者，桃花汤主之。

shàoyīnbìng xià lì biànnóngxuè zhě kě cì
308、少阴病，下利便脓血者，可刺。

shàoyīnbìng tǔ lì shǒu zú nì lěng fán zào yù sǐ zhě wú zhū yú tāng
309、少阴病，吐利，手足逆冷，烦躁欲死者，吴茱萸汤
zhǔ zhī
主之。

shàoyīnbìng xià lì yāntòng xiōngmǎn xīn fán zhū fū tāng zhǔ zhī
310、少阴病，下利，咽痛，胸满心烦，猪肤汤主之。

shàoyīnbìng èr sān rì yāntòngzhě kě yǔ gāncǎotāng bù chāi yǔ
311、少阴病，二三日，咽痛者，可与甘草汤，不差，与
jiégěngtāng
桔梗汤。

shàoyīnbìng yānzhōngshāng shēngchuāng bù néng yǔ yán shēng bù chū zhě
312、少阴病，咽中伤，生疮，不能语言，声不出者，
kǔ jiǔtāng zhǔ zhī
苦酒汤主之。

shàoyīnbìng yānzhōngtòng bàn xià sǎn jí tāng zhǔ zhī
313、少阴病，咽中痛，半夏散及汤主之。

shàoyīnbìng xià lì bái tōng tāng zhǔ zhī
314、少阴病，下利，白通汤主之。

shàoyīnbìng xià lì mài wēi zhě yǔ bái tōng tāng lì bù zhǐ jué nì wú mài
315、少阴病，下利脉微者，与白通汤。利不止，厥逆无脉，
gān ǒu fán zhě bái tōng jiā zhū dǎn zhī tāng zhǔ zhī fú tāng mài bào chū zhě sǐ wēi
干呕烦者，白通加猪胆汁汤主之。服汤，脉暴出者死，微
xù zhě shēng
续者生。

shàoyīnbìng èr sān rì bù yǐ zhì sì wǔ rì fù tòng xiǎobiàn bù lì
316、少阴病，二三日不已，至四五日，腹痛，小便不利，
sì zhī chénzhòngténgtòng zì xià lì zhě cǐ wéi yǒushuǐ qì qí rén huò ké huò xiǎo
四肢沉重疼痛，自下利者，此为有水气。其人或咳，或小
biàn lì huò xià lì huò ǒu zhě zhēn wǔ tāng zhǔ zhī
便利，或下利，或呕者，真武汤主之。

shàoyīnbìng xià lì qīng gǔ lǐ hán wài rè shǒu zú jué nì mài wēi yù jué
317、少阴病，下利清谷，里寒外热，手足厥逆，脉微欲绝，

shēnfǎn bù wù hán qí rén miàn sè chì huò fù tòng huò gān ǒu huò yān tòng huò
身反不恶寒，其人面色赤，或腹痛，或干呕，或咽痛，或

lì zhǐ mài bù chū zhě tōng mài sì nì tāng zhǔ zhī
利止脉不出者，通脉四逆汤主之。

shàoyīnbìng sì nì qí rén huò ké huò jì huò xiǎo biàn bù lì huò fù
318、少阴病，四逆，其人或咳，或悸，或小便利，或腹

zhōng tòng huò xiè lì xià zhòng zhě sì nì sǎn zhǔ zhī
中痛，或泄利下重者，四逆散主之。

shàoyīnbìng xià lì liù qī rì ké ér ǒu kě xīn fán bù dé mián zhě zhū
319、少阴病，下利六七日，咳而呕渴，心烦不得眠者，猪

líng tāng zhǔ zhī
苓汤主之。

shàoyīnbìng dé zhī èr sān rì kǒu zào yān gān zhě jí xià zhī yí dà chéng
320、少阴病，得之二三日，口燥咽干者，急下之，宜大承

qì tāng
气汤。

shàoyīnbìng zì lì qīng shuǐ sè chún qīng xīn xià bì tòng kǒu gān zào zhě
321、少阴病，自利清水，色纯青，心下必痛，口干燥者，

kě xià zhī yí dà chéng qì tāng
可下之，宜大承气汤。

shàoyīnbìng liù qī rì fù zhàng bù dà biàn zhě jí xià zhī yí dà chéng
322、少阴病，六七日，腹胀不大便者，急下之，宜大承

qì tāng
气汤。

shàoyīnbìng mài chén zhě jí wēn zhī yí sì nì tāng
323、少阴病，脉沉者，急温之，宜四逆汤。

shàoyīnbìng yǐn shí rù kǒu zé tù xīn zhōng wēn wēn yù tù fù bù néng tù
324、少阴病，饮食入口则吐，心中温温欲吐，复不能吐，

shǐ dé zhī shǒu zú hán mài xián chí zhě cǐ xiōng zhōng shí bù kě xià yě dāng
始得之，手足寒，脉弦迟者，此胸中实，不可下也，当

tù zhī ruò gé shàngyǒu hán yǐn gān ǒu zhě bù kě tù yě dāng wēn zhī yí sì
吐之。若膈上有寒饮，干呕者，不可吐也，当温之，宜四
nì tāng
逆汤。

shǎoyīnbìng xià lì mài wēi sè ǒu ér hàn chū bì shù gēng yī fǎn shǎo
325、少阴病，下利，脉微涩，呕而汗出，必数更衣，反少
zhě dāng wēn qí shàng jiǔ zhī
者，当温其上，灸之。

biàn jué yīn bìng mài zhèng bìng zhì
辨厥阴病脉证并治

jué yīn zhī wéi bìng xiāo kě qì shàng zhuàng xīn xīn zhōng téng rè jī ér
326、厥阴之为病，消渴，气上撞心，心中疼热，饥而
bù yù shí shí zé tù huí xià zhī lì bù zhǐ
不欲食，食则吐蛔，下之利不止。

jué yīn zhōng fēng mài wēi fú wéi yù yù bù fú wéi wèi yù
327、厥阴中风，脉微浮为欲愈，不浮为未愈。

jué yīn bìng yù jiě shí cóng chǒu zhì mǎo shàng
328、厥阴病，欲解时，从丑至卯上。

jué yīn bìng kě yù yǐn shuǐ zhě shǎo shǎo yǔ zhī yù
329、厥阴病，渴欲饮水者，少少与之愈。

zhū sì nì jué zhě bù kě xià zhī xū jiā yì rán
330、诸四逆厥者，不可下之，虚家亦然。

shāng hán xiān jué hòu fā rè ér lì zhě bì zì zhǐ jiàn jué fù lì
331、伤寒先厥，后发热而利者，必自止，见厥复利。

shāng hán shǐ fā rè liù rì jué fǎn jiǔ rì ér lì fán jué lì zhě dāng bù néng
332、伤寒始发热六日，厥反九日而利。凡厥利者，当不能
shí jīn fǎn néng shí zhě kǒng wéi chú zhōng shí yǐ suǒ bǐng bù fā rè zhě zhī wèi
食，今反能食者，恐为除中。食以索饼，不发热者，知胃

qì shàng zài bì yù kǒng bào rè lái chū ér fù qù yě hòu rì mài zhī qí rè xù
气尚在，必愈，恐暴热来出而复去也。后日脉之，其热续
zài zhě qī zhī dàn rì yè bàn yù suǒ yǐ rán zhě běn fā rè liù rì jué fǎn jiǔ rì
在者，期之旦日夜半愈。所以然者，本发热六日，厥反九日，

fù fā rè sān rì bìngqiánliù rì yì wéi jiǔ rì yǔ juéxiāngyìng gù qī zhī dàn
复发热三日，并前六日，亦为九日，与厥相应，故期之旦
rì yè bàn yù hòu sān rì mài zhī ér mài shuò qí rè bù bà zhě cǐ wéi rè qì yǒu
日夜半愈。后三日脉之，而脉数，其热不罢者，此为热气有
yú bì fā yōngnóng yě
余，必发痈脓也。

shānghánmài chí liù qī rì ér fǎn yǔ huángqíntāngchè qí rè mài chí wéi hán
333、伤寒脉迟六七日，而反与黄芩汤彻其热。脉迟为寒，
jīn yǔ huángqíntāng fù chú qí rè fù zhōngyīnglěng dāng bù néngshí jīn fǎnnéngshí
今与黄芩汤复除其热，腹中应冷，当不能食，今反能食，
cǐ míngchúzhōng bì sǐ
此名除中，必死。

shānghánxiānjué hòu fā rè xià lì bì zì zhǐ ér fǎn hàn chū yānzhōngtòng
334、伤寒先厥后发热，下利必自止，而反汗出，咽中痛
zhě qí hóuwéi bì fā rè wú hàn ér lì bì zì zhǐ ruò bù zhǐ bì biànnóngxuè
者，其喉为痹。发热无汗，而利必自止，若不止，必便脓血，
biànnóngxuè zhě qí hóu bù bì
便脓血者，其喉不痹。

shānghán yī èr rì zhì sì wǔ rì juézhě bì fā rè qián rè zhě hòu bì
335、伤寒一二日至四五日，厥者，必发热。前热者，后必
jué juéshēnzhě rè yì shēn juéwēizhě rè yì wēi juéyīngxiàzhī ér fǎn
厥，厥深者，热亦深，厥微者，热亦微。厥应下之，而反
fā hàn zhě bì kǒushāng làn chì
发汗者，必口伤烂赤。

shānghánbìng jué wǔ rì rè yì wǔ rì shè liù rì dāng fù jué bù jué
336、伤寒病，厥五日，热亦五日，设六日，当复厥，不厥
zhě zì yù juézhōng bù guò wǔ rì yǐ rè wǔ rì gù zhī zì yù
者自愈。厥终不过五日，以热五日，故知自愈。

fán jué zhě yīnyáng qì bù xiāngshùnjiē biànwéi jué juézhě shǒu zú nì
337、凡厥者，阴阳气不相顺接，便为厥。厥者，手足逆
lěngzhě shì yě
冷者是也。

shānghán mài wēi ér jué zhì qī bā rì fū lěng qí rén zào wú zàn ān shí zhě
338、伤寒，脉微而厥，至七八日肤冷，其人躁无暂安时者，
cǐ wèi zàng jué fēi huí jué yě huí jué zhě qí rén dāng tù huí jīn bìng zhě jìng
此为藏厥，非蛔厥也。蛔厥者，其人当吐蛔。今病者静，
ér fù shí fán zhě cǐ wéi zàng hán huí shàng rù qí gé gù fán xū yú fù zhǐ
而复时烦者，此为藏寒。蛔上入其膈，故烦，须臾复止，
dé shí ér ǒu yòu fán zhě huí wén shí xiù chū qí rén cháng zì tù huí huí jué zhě
得食而呕，又烦者，蛔闻食臭出，其人常自吐蛔。蛔厥者，
wū méi wán zhǔ zhī yòu zhǔ jiǔ lì
乌梅丸主之。又主久利。

shānghán rè shǎowēi jué zhǐ tóu hán mò mò bù yù shí fán zào shù rì xiǎo
339、伤寒热少微厥，指头寒，嘿嘿不欲食，烦躁。数日小
biàn lì sè bái zhě cǐ rè chú yě yù dé shí qí bìng wéi yù ruò jué ér ǒu
便利，色白者，此热除也，欲得食，其病为愈。若厥而呕，
xiōng xié fán mǎn zhě qí hòu bì biàn xuè
胸胁烦满者，其后必便血。

bìng zhě shǒu zú jué lěng yán wǒ bù jié xiōng xiǎo fù mǎn àn zhī tòng zhě
340、病者手足厥冷，言我不结胸，小腹满，按之痛者，
cǐ lěng jié zài páng guāng guānyuán yě
此冷结在膀胱关元也。

shānghán fā rè sì rì jué fǎn sān rì fù rè sì rì jué shǎo rè duō zhě
341、伤寒发热四日，厥反三日，复热四日，厥少热多者，
qí bìng dāng yù sì rì zhì qī rì rè bù chú zhě bì biàn nóng xuè
其病当愈；四日至七日，热不除者，必便脓血。

shānghán jué sì rì rè fǎn sān rì fù jué wǔ rì qí bìng wéi jìn hán duō
342、伤寒厥四日，热反三日，复厥五日，其病为进。寒多
rè shǎo yáng qì tuì gù wéi jìn yě
热少，阳气退，故为进也。

shānghán liù qī rì mài wēi shǒu zú jué lěng fán zào jiǎo jué yīn jué bù
343、伤寒六七日，脉微，手足厥冷，烦躁，灸厥阴，厥不
huán zhě sǐ
还者，死。

shānghán fā rè xià lì jué nì zào bù dé wò zhě sǐ
344、 伤寒发热，下利厥逆，躁不得卧者，死。

shānghán fā rè xià lì zhì shén jué bù zhǐ zhě sǐ
345、 伤寒发热，下利至甚，厥不止者，死。

shānghán liù qī rì bù lì biàn fā rè ér lì qí rén hàn chū bù zhǐ zhě sǐ
346、 伤寒六七日不利，便发热而利，其人汗出不止者，死。

yǒu yīn wú yáng gù yě
有阴无阳故也。

shānghán wǔ liù rì bù jié xiōng fù rú mài xū fù jué zhě bù kě xià
347、 伤寒五六日，不结胸，腹濡，脉虚复厥者，不可下。

cǐ wáng xuè xià zhī sǐ
此亡血，下之，死。

fā rè ér jué qī rì xià lì zhě wéi nán zhì
348、 发热而厥，七日下利者，为难治。

shānghán mài cù shǒu zú jué nì kě jiǔ zhī
349、 伤寒脉促，手足厥逆，可灸之。

shānghán mài huá ér jué zhě lǐ yǒu rè bái hǔ tāng zhǔ zhī
350、 伤寒脉滑而厥者，里有热，白虎汤主之。

shǒu zú jué hán mài xì yù jué zhě dāng guī sì nì tāng zhǔ zhī
351、 手足厥寒，脉细欲绝者，当归四逆汤主之。

ruò qí rén nèi yǒu jiǔ hán zhě yí dāng guī sì nì jiā wú zhū yú shēng jiāng tāng
352、 若其人内有久寒者，宜当归四逆加吴茱萸生姜汤。

dà hàn chū rè bù qù nèi jū jí sì zhī téng yòu xià lì jué nì ér wù
353、 大汗出，热不去，内拘急，四肢疼，又下利厥逆而恶

hán zhě sì nì tāng zhǔ zhī
寒者，四逆汤主之。

dà hàn ruò dà xià lì ér jué lěng zhě sì nì tāng zhǔ zhī
354、 大汗，若大下利而厥冷者，四逆汤主之。

bìng rén shǒu zú jué lěng mài zhà jǐn zhě xié jié zài xiōng zhōng xīn xià mǎn ér
355、 病人手足厥冷，脉乍紧者，邪结在胸中；心下满而

fán jī bù néng shí zhě bìng zài xiōng zhōng dāng xū tù zhī yí guā dì sǎn
烦，饥不能食者，病在胸中；当须吐之，宜瓜蒂散。

shānghán jué ér xīnxià jì yí xiānzhi shuǐ dāng fú fú línggān cǎotāng què
356、伤寒厥而心下悸，宜先治水，当服茯苓甘草汤，却

zhì qí jué bù ěr shuǐ zì rù wèi bì zuò lì yě
治其厥。不尔，水渍入胃，必作利也。

shānghán liù qī rì dà xià hòu cùn mài chén ér chí shǒu zú jué nì xià bù
357、伤寒六七日，大下后，寸脉沉而迟，手足厥逆，下部

mài bù zhì hóu yān bù lì tuònóng xuè xiè lì bù zhǐ zhě wéi nán zhì má huáng
脉不至，咽喉不利，唾脓血，泄利不止者，为难治。麻黄

shēng má tāng zhǔ zhī
升麻汤主之。

shānghán sì wǔ rì fù zhōng tòng ruò zhuǎn qì xià qū shǎo fù zhě cǐ yù zì
358、伤寒四五日，腹中痛，若转气下趋少腹者，此欲自

lì yě
利也。

shānghán běn zì hán xià yī fù tǔ xià zhī hán gé gèng nì tǔ xià ruò shí
359、伤寒本自寒下，医复吐下之，寒格，更逆吐下，若食

rù kǒu jí tǔ gān jiāng huáng qín huáng lián rén shēn tāng zhǔ zhī
入口即吐，干姜黄芩黄连人参汤主之。

xià lì yǒu wēi rè ér kě mài ruò zhě jīn zì yù
360、下利，有微热而渴，脉弱者，今自愈。

xià lì mài shuò yǒu wēi rè hàn chū jīn zì yù shè fù jǐn wéi wèi jiě
361、下利，脉数，有微热汗出，今自愈，设复紧，为未解。

xià lì shǒu zú jué lěng wú mài zhě jiǔ zhī bù wēn ruò mài bù huán fǎn
362、下利，手足厥冷，无脉者，灸之不温，若脉不还，反

wēi chuǎn zhě sǐ shào yīn fù fū yáng zhě wéi shùn yě
微喘者，死。少阴负趺阳者，为顺也。

xià lì cùn mài fǎn fú shuò chǐ zhōng zì sè zhě bì qīng nóng xuè
363、下利，寸脉反浮数，尺中自涩者，必清脓血。

xià lì qīng gǔ bù kě gōng biǎo hàn chū bì zhàng mǎn
364、下利清谷，不可攻表，汗出必胀满。

xià lì mài chén xián zhě xià zhòng yě mài dà zhě wéi wèi zhǐ mài wēi ruò
365、下利，脉沉弦者，下重也；脉大者，为未止；脉微弱

shuòzhě wéi yù zì zhǐ suī fā rè bù sǐ
数者，为欲自止，虽发热，不死。

xià lì mài chén ér chí qí rén miàn shǎo chì shēn yǒu wēi rè xià lì qīng
366、下利，脉沉而迟，其人面少赤，身有微热，下利清

gǔ zhě bì yù mào hàn chū ér jiě bìng rén bì wēi jué suǒ yǐ rán zhě qí miàn dài yáng
谷者，必郁冒汗出而解，病人必微厥。所以然者，其面戴阳，

xià xū gù yě
下虚故也。

xià lì mài shuò ér kě zhě jīn zì yù shè bù chāi bì qīng nóng xuè yǐ
367、下利，脉数而渴者，今自愈。设不差，必清脓血，以

yǒu rè gù yě
有热故也。

xià lì hòu mài jué shǒu zú jué lěng zuì shí mài huán shǒu zú wēn zhě shēng
368、下利后脉绝，手足厥冷，晷时脉还，手足温者生，

mài bù huán zhě sǐ
脉不还者死。

shāng hán xià lì rì shí yú xíng mài fǎn shí zhě sǐ
369、伤寒下利，日十余行，脉反实者，死。

xià lì qīng gǔ lǐ hán wài rè hàn chū ér jué zhě tōng mài sì nì tāng zhǔ zhī
370、下利清谷，里寒外热，汗出而厥者，通脉四逆汤主之。

rè lì xià zhòng zhě bái tóu wēng tāng zhǔ zhī
371、热利，下重者，白头翁汤主之。

xià lì fù zhàng mǎn shēn tǐ téng tòng zhě xiān wēn qí lǐ nǎi gōng qí biǎo
372、下利腹胀满，身体疼痛者，先温其里，乃攻其表，

wēn lǐ yí sì nì tāng gōng biǎo yí guì zhī tāng
温里宜四逆汤，攻表宜桂枝汤。

xià lì yù yǐn shuǐ zhě yǐ yǒu rè gù yě bái tóu wēng tāng zhǔ zhī
373、下利欲饮水者，以有热故也，白头翁汤主之。

xià lì zhān yǔ zhě yǒu zào shǐ yě yí xiǎo chéng qì tāng
374、下利谵语者，有燥屎也，宜小承气汤。

xià lì hòu gèng fán àn zhī xīn xià rú zhě wéi xū fán yě yí zhī zǐ chǐ tāng
375、下利后更烦，按之心下濡者，为虚烦也，宜栀子豉汤。

ǒu jiā yǒu yōng nóng zhě bù kě zhì ǒu nóng jǐn zì yù
376、呕家有痈脓者，不可治呕，脓尽自愈。

ǒu ér mài ruò xiǎo biàn fù lì shēn yǒu wēi rè jiàn jué zhě nán zhì sì nì
377、呕而脉弱，小便复利，身有微热，见厥者难治，四逆

tāng zhǔ zhī
汤主之。

gān ǒu tù xián mò tóu tòng zhě wú zhū yú tāng zhǔ zhī
378、干呕吐涎沫，头痛者，吴茱萸汤主之。

ǒu ér fā rè zhě xiǎo chái hú tāng zhǔ zhī
379、呕而发热者，小柴胡汤主之。

shāng hán dà tù dà xià zhī jí xū fù jí hàn zhě qí rén wài qì fú yù
380、伤寒大吐大下之，极虚，复极汗者，其人外气怫郁，

fù yǔ zhī shuǐ yǐ fā qí hàn yīn dé yuē suǒ yǐ rán zhě wèi zhōng hán lěng gù yě
复与之水，以发其汗，因得哕。所以然者，胃中寒冷故也。

shāng hán yuē ér fù mǎn shì qí qián hòu zhī hé bù bù lì lì zhī zé yù
381、伤寒哕而腹满，视其前后，知何部不利，利之则愈。

biàn huò luàn bìng mài zhèng bìng zhì
辨霍乱病脉证并治

wèn yuē bìng yǒu huò luàn zhě hé dá yuē ǒu tù ér lì cǐ míng huò luàn
382、问曰：病有霍乱者何？答曰：呕吐而利，此名霍乱。

wèn yuē bìng fā rè tóu tòng shēn téng wù hán tù lì zhě cǐ shǔ hé
383、问曰：病发热，头痛，身疼，恶寒，吐利者，此属何

bìng dá yuē cǐ míng huò luàn huò luàn zì tù xià yòu lì zhǐ fù gèng fā rè yě
病？答曰：此名霍乱。霍乱自吐下，又利止，复更发热也。

shāng hán qí mài wēi sè zhě běn shì huò luàn jīn shì shāng hán què sì wǔ
384、伤寒，其脉微涩者，本是霍乱，今是伤寒，却四五

rì zhì yīn jīng shàng zhuǎn rù yīn bì lì běn ǒu xià lì zhě bù kě zhì yě yù
日，至阴经上，转入阴必利，本呕下利者，不可治也。欲

shì dà biàn ér fǎn shǐ qì réng bù lì zhě cǐ shǔ yáng míng yě biàn bì yìng shí
似大便，而反矢气，仍不利者，此属阳明也，便必硬，十

sān rì yù suǒ yǐ rán zhě jīng jìn gù yě xià lì hòu dāng biàn yìng yìng zé néng
三日愈。所以然者，经尽故也。下利后，当便硬，硬则能

shí zhě yù jīn fǎn bù néng shí dào hòu jīng zhōng pō néng shí fù guò yī jīng néng
食者愈。今反不能食，到后经中，颇能食，复过一经能

shí guò zhī yī rì dāng yù bù yù zhě bù shǔ yáng míng yě
食，过之一日当愈，不愈者，不属阳明也。

wù hán mài wēi ér fù lì lì zhǐ wáng xuè yě sì nì jiā rén shēn tāng zhǔ zhī
385、恶寒脉微而复利，利止亡血也，四逆加人参汤主之。

huò luàn tóu tòng fā rè shēn téng tòng rè duō yù yǐn shuǐ zhě wǔ líng sǎn
386、霍乱，头痛发热，身疼痛，热多欲饮水者，五苓散

zhǔ zhī hán duō bù yòng shuǐ zhě lǐ zhōng wán zhǔ zhī
主之；寒多不用水者，理中丸主之。

tù lì zhǐ ér shēn tòng bù xiū zhě dāng xiāo xī hé jiě qí wài yí guì zhī tāng
387、吐利止，而身痛不休者，当消息和解其外，宜桂枝汤

xiǎo hé zhī
小和之。

tù lì hàn chū fā rè wù hán sì zhī jū jí shǒu zú jué lěng zhě sì nì
388、吐利汗出，发热恶寒，四肢拘急，手足厥冷者，四逆

tāng zhǔ zhī
汤主之。

jì tù qiě lì xiǎo biàn fù lì ér dà hàn chū xià lì qīng gǔ nèi hán wài
389、既吐且利，小便复利，而大汗出，下利清谷，内寒外

rè mài wēi yù jué zhě sì nì tāng zhǔ zhī
热，脉微欲绝者，四逆汤主之。

tù yǐ xià duàn hàn chū ér jué sì zhī jū jí bù jiě mài wēi yù jué zhě
390、吐已下断，汗出而厥，四肢拘急不解，脉微欲绝者，

tōng mài sì nì jiā zhū dǎn tāng zhī zhǔ zhī
通脉四逆加猪胆汤汁主之。

tù lì fā hàn mài píng xiǎo fán zhě yǐ xīn xū bù shèng gǔ qì gù yě
391、吐利发汗，脉平，小烦者，以新虚不胜谷气故也。

biàn yīn yáng yì chāi hòu láo fù bìng mài zhèng bìng zhì
辨阴阳易差后劳复病脉证并治

shāng hán yīn yáng yì zhī wéi bìng qí rén shēn tǐ zhòng shǎo qì shào fù lǐ
392、伤寒阴阳易之为病，其人身体重，少气，少腹里

jí huò yīn yīn zhōng jū luán rè shàng chōng xiōng tóu zhòng bù yù jǔ yǎn zhōng shēng
急，或引阴中拘挛，热上冲胸，头重不欲举，眼中生

huā xī jìng jū jí zhě shāo kūn sǎn zhǔ zhī
花，膝胫拘急者，烧裨散主之。

dà bìng chāi hòu láo fù zhě zhī shí zhī zǐ chǐ tāng zhǔ zhī
393、大病差后，劳复者，枳实栀子豉汤主之。

shāng hán chāi yǐ hòu gèng fā rè xiǎo chái hú tāng zhǔ zhī mài fú zhě yǐ
394、伤寒差以后，更发热，小柴胡汤主之。脉浮者，以

hàn jiě zhī mài chén shí zhě yǐ xià jiě zhī
汗解之；脉沉实者，以下解之。

dà bìng chāi hòu cóng yāo yǐ xià yǒu shuǐ qì zhě mǔ lì zé xiè sǎn zhǔ zhī
395、大病差后，从腰以下有水气者，牡蛎泽泻散主之。

dà bìng chāi hòu xǐ tuò jiǔ bù liǎo liǎo xiōng shàng yǒu hán dāng yǐ wán
396、大病差后，喜唾，久不了了，胸上有寒，当以丸

yào wēn zhī yí lǐ zhōng wán
药温之，宜理中丸。

shāng hán jiě hòu xū léi shǎo qì qì nì yù tù zhú yè shí gāo tāng zhǔ zhī
397、伤寒解后，虚羸少气，气逆欲吐，竹叶石膏汤主之。

bìng rén mài yǐ jiě ér rì mù wēi fán yǐ bìng xīn chāi rén qiáng yǔ gǔ
398、病人脉已解，而日暮微烦，以病新差，人强与谷，

pí wèi qì shàng ruò bù néng xiāo gǔ gù lìng wēi fán sǔn gǔ zé yù
脾胃气尚弱，不能消谷，故令微烦，损谷则愈。